

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ŻARÓW
NA LATA 2026-2030

Słownik najważniejszych definicji	3
Wykaz skrótów	5
Wstęp	6
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	12
Położenie	12
Demografia	13
Opieka zdrowotna	15
Polityka mieszkaniowa	16
Oświata	18
Kultura, sport, rekreacja	19
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	22
Bezpieczeństwo publiczne	23
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	27
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	30
Bezrobocie	34
Ubóstwo	35
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	36
Uzależnienia	41
Przemoc domowa	48
Diagnoza lokalnych problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych	53
Dorośli mieszkańcy	54
Metryczka	54
Sytuacja mieszkaniowa	56
Podstawowe problemy społeczne	57
Rynek pracy	58
Opieka zdrowotna	59
Oferta kulturalna i aktywność społeczna mieszkańców	61

Poczucie bezpieczeństwa	63
System pomocy społecznej	64
Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej	67
Podstawowe problemy społeczne.....	67
Ocena systemu pomocy społecznej	70
Profilaktyka uzależnień	72
Podsumowanie badań ankietowych	73
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	74
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	76
Analiza SWOT	76
CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	80
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	80
Cele i kierunki działań	82
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii.....	97
Źródła finansowania	99
Spis tabel i wykresów	101

Słownik najważniejszych definicji

Cel – planowany zakres zmian.

Cel główny – zakres zmian o znaczeniu priorytetowym.

Diagnoza – procedura umożliwiająca identyfikację problemów.

Ewaluacja – ocena według z góry przyjętych kryteriów.

Marginalizacja – pozostawanie poszczególnych środowisk i kategorii ludności na uboczu życia społecznego.

Misja – w obszarze zintegrowanej polityki społecznej precyzyjnie wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje gminy. Wskazuje kierunki działania poprzez określenie granic, jakich sięgają wybory strategiczne. Poprzez misję komunikujemy interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jakie są nasze dążenia, zamiary i wartości, na których się opieramy. Misja ściśle koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji strategii.

Monitoring – obserwacja i rejestracja zmian.

Osoba długotrwale bezrobotna – bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych

Osoba z niepełnosprawnością – osoba wymagająca wsparcia w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym. Utrudnione uczestnictwo w życiu społecznym ma charakter trwały i wynikać może z zaburzeń somatycznych, tj. związanych z ciałem i pracą zmysłów lub z dysfunkcji psychicznych.

Polityka społeczna – zespół długofalowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Problem społeczny – każde zjawisko, które na masową skalę obniża standard życia społecznego, między innymi prowadząc do marginalizacji poszczególnych środowisk i kategorii ludności.

Profilaktyka – podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych.

Reintegracja – reintegracja zawodowa i społeczna w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Rezultat – bezpośredni wynik działania.

Rodzina – tworzą ją kobieta i mężczyzna poprzez zawarcie związku małżeńskiego.

Strategia – długookresowy plan dotyczący kierunku i zakresu zmian.

Wizja – pożądaný obraz przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować. Określa rangę i atrakcyjność jednostki.

Wskaźnik – zjawisko umożliwiające identyfikację i pomiar innego zjawiska.

Wykluczenie społeczne – sytuacja, w której dana jednostka, będąca członkiem społeczeństwa, nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki.

Zasoby – materialne i niematerialne czynniki niezbędne do wytwarzania dóbr w postaci produktów i rezultatów.

BP – Biblioteka Publiczna w Żarowie

GCKiS – Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NGO – (ang. non-government organization) – organizacje pozarządowe

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Żarowie

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
 - ✓ kierunków niezbędnych działań,
 - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - ✓ wskaźników realizacji działań.

1 K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

2 Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje o danej gminie, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Interesariuszami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są wszystkie strony, które mają poglądy, punkty widzenia lub wymagania oraz mogą lub mają wpływ w sposób bezpośredni lub pośredni na cały system, część systemu lub na określone działania w systemie. Zawierają się tu zarówno pojedyncze osoby jak i podmioty instytucjonalne czy organizacje pozarządowe. Jedną z grup interesariuszy tj. osób, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, stanowią adresaci działań strategicznych, czyli wszyscy mieszkańcy Miasta i Gminy Żarów ze szczególnym uwzględnieniem osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Tabela 1. Matryca interesariuszy.

	Charakterystyka interesariuszy z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	Stopień zaangażowania w opracowanie oraz realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Interesariusze mający wpływ na opracowanie i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	✓ Burmistrz Żarowa, ✓ Rada Miejska, ✓ Urząd Miejski, ✓ pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, ✓ członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania	✓ Współpraca w zakresie dostarczania aktualnych danych statystycznych, ✓ współpraca w opracowaniu diagnozy, identyfikacji problemów społecznych itd.,

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

	Problemów Alkoholowych, ✓ członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, ✓ podmioty ekonomii społecznej.	✓ współudział w konstruowaniu, wyznaczaniu celów strategicznych i kierunków działań i ich realizacja, ✓ współudział w partycypacji społecznej i konsultacjach Strategii, ✓ zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy w procesie opracowania, wdrażania i monitorowania dokumentu strategicznego.
Interesariusze, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	✓ Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; ✓ Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości w tym: osoby ubogie, osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne, beneficjenci rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową, osoby uzależnione i współuzależnione itd.	Zaangażowanie w tworzenie, ewaluację i wdrażanie działań kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców obciążonych lub zagrożonych zdiagnozowanymi problemami społecznymi w tym: ✓ prawo głosu w sprawie działań strategicznych, z których mają korzystać, ✓ możliwość zgłaszania potrzeb beneficjentów działań strategicznych, ✓ prawo uczestniczenia w dyskusji na każdym etapie tworzenia dokumentu strategicznego, ✓ udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Interesariusze, których działania w ramach	✓ Wszyscy mieszkańcy gminy, ✓ podmioty gospodarcze.	✓ Zainteresowanie wdrożeniem działań strategicznych

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dotyczą jedynie w sposób pośredni		i rozwiązywaniem problemów społecznych; ✓ udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ✓ identyfikacja z celami strategicznymi, ✓ przekazywanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, ✓ aktywne uczestnictwo w promowaniu zasad odpowiedzialności społecznej.
--	--	--

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów na lata 2026-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- ✓ Strategia Demograficzna 2040;
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- ✓ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- ✓ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- ✓ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- ✓ Krajowy Plan Odbudowy;
- ✓ Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ ustawa o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawa o samorządzie powiatowym,
- ✓ ustawa o pomocy społecznej,
- ✓ ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ✓ ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ✓ ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa o ekonomii społecznej,
- ✓ ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ✓ ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ✓ ustawa Prawo oświatowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030;
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego (w perspektywie do 2030 roku);
- ✓ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021- 2026;
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Żarów na lata 2022- 2030;
- ✓ Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żarów na lata 2024- 2026;
- ✓ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żarów na lata 2022- 2025;
- ✓ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Żarów na lata 2024- 2025.

Nowe Horyzonty

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów na lata 2026-2030 jest diagnoza kluczowych problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym oraz określenie sposobów ich rozwiązania bądź niwelowania ich wpływu na życie mieszkańców. Cel główny jest zgodny z celami dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

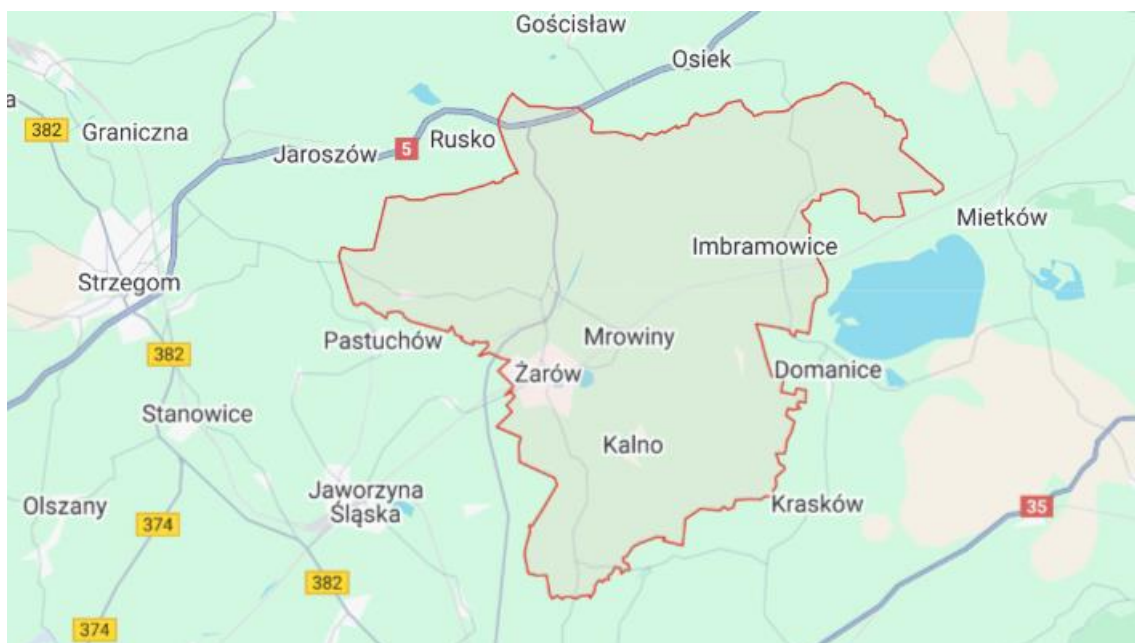
Położenie

Gmina Żarów położona jest na Przedgórzu Sudetów Środkowych, na pograniczu z Niziną Śląską, w środkowej części województwa dolnośląskiego i północno-wschodnim krańcu powiatu świdnickiego. Obszar gminy obejmuje powierzchnię 87,98 km², w tym miasto Żarów zajmuje 6,15 km², ma charakter równinny z niewielkimi wzniesieniami. Gmina jest oddalona około 11 km od Świdnicy, 35 km od Wałbrzycha i 50 km od Wrocławia.

Żarów jest gminą miejsko-wiejską, w której skład wchodzi: miasto Żarów stanowiące centrum administracyjne i gospodarcze oraz 17 sołectw: Bożanów, Buków, Gołaszyce, Imbramowice, Kalno, Kruków, Łażany, Marcinowiczki, Mielęcín, Mikoszowa, Mrowiny, Pożarzysko, Przyłęgów, Pyszczyń, Siedlimowice, Wierzbna, Zastruże.

Na terenie gminy znajdują się złoża surowców mineralnych, które przyczyniły się do rozkwitu miasta Żarów i zwiększyły jego rolę w produkcji przetwórczej i przemysłowej. Do ważnych zasobów gminy zaliczyć należy bogate złoża wody pitnej – w postaci wód głębinowych w okolicach Wierzbnej, posiadające dobre parametry fizyko-chemiczne. Na terenie miasta Żarów zlokalizowana jest strefa przemysłowa obejmująca obszar ponad 120 ha. Na tym terenie zlokalizowanych jest 41 firm z branży motoryzacyjnej, budowlanej, AGD, obróbki metali, produkcji energii odnawialnej oraz wielu innych.

Rysunek 1. Mapa Gminy Żarów.

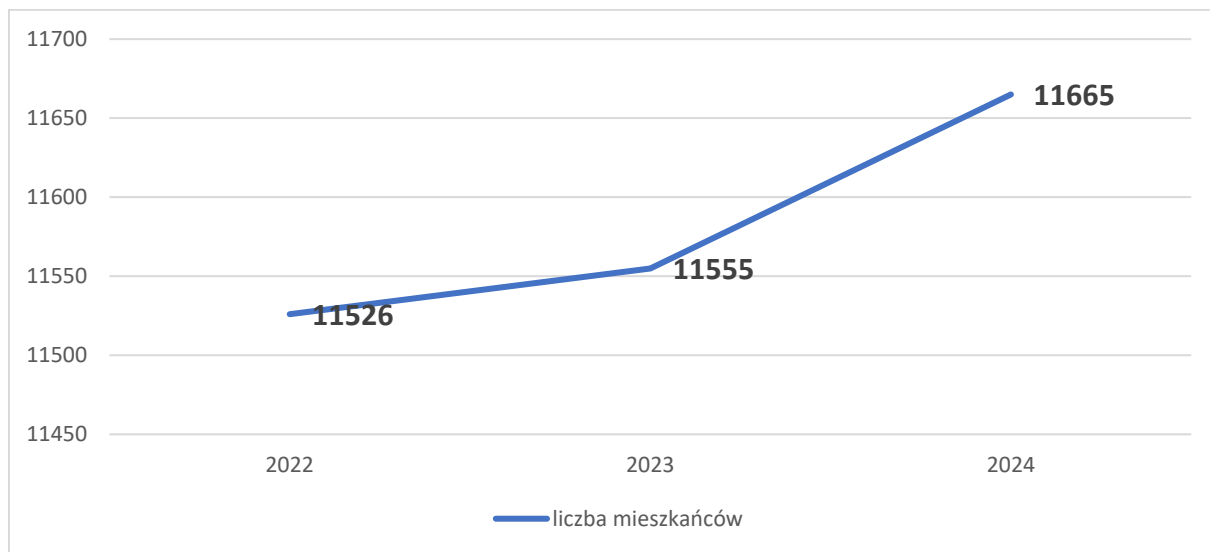

Nowe Horyzonty

Demografia

Według danych z ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Żarowie liczba mieszkańców Gminy Żarów na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 11 665 osób, w tym 6 013 kobiet i 5 652 mężczyzn. **Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat nieznacznie wzrosła.**

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2022-2024.

Źródło: Urząd Miejski w Żarowie

Gmina Żarów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -23. W 2024 roku na terenie gminy **urodziło się 56 dzieci, a zmarło 79 osób.**

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Żarów w latach 2022-2024.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2022	96	129	-33
2023	80	102	-22
2024	56	79	-23

Źródło: Urząd Miejski w Żarowie

Zgodnie z danymi z ewidencji ludności Urzędu Stanu Cywilnego w Żarowie w 2024 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Największą zaś grupę stanowiła liczba osób w wieku produkcyjnym.

W 2024 r. ruch naturalny oraz migracje ludności przedstawiały się następująco:

- zarejestrowano około 252 tys. urodzeń żywych. W 2024 r. liczba urodzeń spadła o prawie 21 tys. w porównaniu do 2023 r.; jest to kolejny rok, w którym odnotowano zmniejszenie się liczby urodzeń;
- zmarło prawie 409 tys. osób – spadek liczby zgonów w stosunku do 2023 r. wyniósł 0,5 tys.; najwyższe natężenie notowane jest każdorazowo w I kwartale. Współczynnik zgonów pozostał na poziomie porównywalnym z 2023 r. i wyniósł 10,9‰. Natężenie zgonów jest wyższe w miastach, osiągnęło tam poziom 11,4‰, a na wsi – 10,1‰;
- w konsekwencji przyrost naturalny (różnica między liczbami urodzeń żywych i zgonów) był ujemny i wyniósł -157 tys. (w 2023 r. -137 tys.). Współczynnik kształtował się na poziomie -4,2‰, w stosunku do -3,6‰ w 2023 r. Oznacza to, że w 2024 r. w wyniku ruchu naturalnego, na każde 10 tys. ludności kraju ubyło 42 osoby.
- migracje wewnętrzne – w 2024 r. ponad 430,3 tys. osób (o 24,2 tys. więcej niż rok wcześniej) zmieniło miejsce stałego zamieszkania przeprowadzając się do innej gminy, a także ze wsi do miasta lub odwrotnie (w ramach gminy miejsko-wiejskiej). Od kilkunastu lat, w wyniku migracji wewnętrznych tereny wiejskie zyskują nowych mieszkańców – w 2024 r. dodatnie saldo dla wsi wyniosło ponad 42,4 tys. osób. Zdecydowana większość migrantów przemieszczała się w ramach swojego województwa (327,6 tys.), a tylko co czwarty zmienił województwo zamieszkania;
- migracje zagraniczne są drugim obok ruchu naturalnego elementem wpływającym na ogólną liczbę ludności Polski. Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały osiągnęło w 2024 r. wartość +9,3 tys. osób, co wskazuje o ile liczba imigracji była większa od liczby emigracji. Saldo to było o około 30% wyższe niż rok wcześniej w wyniku wzrostu imigracji i spadku emigracji (w 2023 r. saldo migracji wynosiło +6,8 tys.)⁴.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia*, Warszawa 2024, s. 10.

PODSUMOWANIE

W ciągu ostatnich trzech lat nieznacznie wzrosła liczba mieszkańców Gminy Żarów. Struktura wieku mieszkańców zmienia się w kierunku starzenia się społeczeństwa, choć zauważalny jest też wzrost liczby dzieci i młodzieży. „Starzenie się” społeczeństwa wymagać będzie korekt w politykach rozwojowych i uwzględniania negatywnych skutków zmian demograficznych. Rosnący odsetek osób starszych, w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem niesie konieczność modyfikacji polityki senioralnej, a także polityki ochrony zdrowia.

Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzi w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym - każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ✓ ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ✓ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Na terenie Gminy Żarów funkcjonuje 5 przychodni:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medicus" sp. z o.o. Żarów;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PEMED" - Małgorzata Pepera;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SERAFIN-MED - Halina Serafin;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej;
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital w Żarowie im. dra Zbigniewa Walla.

Mieszkańcy gminy w zakresie ochrony zdrowia korzystają także z usług zlokalizowanych w Świdnicy. Na terenie Gminy Żarów funkcjonuje 5 aptek.

Mieszkańcy Gminy Żarów mają zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i leków, ograniczony jest jednak zakres specjalistycznych usług medycznych.

PODSUMOWANIE

Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej w Gminie Żarów jest ograniczony, jednak władze lokalne podejmują ciągłe działania celem zapewnienia kompleksowej opieki zdrowotnej. Z punktu widzenia dostępności do usług medycznych dla mieszkańców gminy ważna jest stosunkowo niedaleka odległość od Świdnicy, która dysponuje znacznie większym potencjałem placówek ochrony zdrowia.

Polityka mieszkaniowa

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

W 2024 r. zasób mieszkaniowy Gminy Żarów obejmował 285 mieszkań, z czego 268 mieszkań stanowiły mieszkania komunalne. W 2024 roku w stosunku do 2023 roku wzrosła liczba osób oczekujących na mieszkania komunalne. W ostatnim roku liczba mieszkań pozostających w zasobie gminy zmniejszyła się. Gmina udziela wsparcia rodzinom mającym trudności w samodzielnym ponoszeniu kosztów mieszkaniowych.

Tabela 3. Mieszkaniowy zasób gminy.

	Liczba mieszkań w zasobie gminy	Liczba lokali komunalnych w zasobie gminy	Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne
2022	296	279	14
2023	294	277	8
2024	285	268	10

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie

Nowe Horyzonty

Z uwagi na regulacje ustawowe, gmina podejmuje działania zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej. Do działań tych należą przede wszystkim:

- ✓ zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych osiągających niskie dochody,
- ✓ w przypadku osób ubiegających się o najem socjalny lokalu,
- ✓ w sytuacji mieszkań do remontu na koszt przyszłego najemcy,
- ✓ zapewnienie lokali zamiennych,
- ✓ realizacja wyroków sądowych, w których sąd orzekł o uprawnieniu do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu.

W ramach realizowanej przez Gminę Żarów polityki mieszkaniowej, istnieje możliwość dokonania zamiany zajmowanego lokalu mieszkalnego:

- na inny o większej powierzchni i/lub wyższym standardzie poprzez zamianę z kontrahentem, którego lokal jest przedmiotem najmu oraz w ramach zamiany „z urzędu”, jeżeli jest to racjonalne uzasadnienie i ma na celu prawidłowe gospodarowanie zasobem Gminy Żarów. Takich zamian było dwie.
- w ramach tzw. zamiany „z urzędu”, uzasadnionej sytuacją materialną najemcy, bądź byłego najemcy, jak również występującym na koncie finansowych lokalu zadłużeniem w 2024 roku nie było.
- zadłużonego na inny pod warunkiem zawarcia porozumienia co do spłaty zaległości przez przejmującego mieszkanie – było brak. ze względu na stan zdrowia – w tym przypadku są to zamiany dokonywane na lokal położony np. na niższej kondygnacji – było brak.
- w ramach Programu Pomocy dla Rodzin Wielodzietnych „dwa plus trzy i więcej” w celu poprawy warunków mieszkaniowych rodzin wielodzietnych, zamieszkujących w warunkach przegęszczenia poniżej 5 m² powierzchni mieszkalnej na osobę przez okres co najmniej 1 roku – było brak.

PODSUMOWANIE

W ostatnim roku zasób mieszkaniowy Gminy Żarów został pomniejszony. Konieczne jest podejmowanie, w zależności od potrzeb, działań w celu dalszego powiększenia zasobu mieszkaniowego, a także rzetelne wykonywanie zadań w zakresie utrzymywania istniejącego zasobu mieszkaniowego we właściwym stanie estetycznym i technicznym. Niezbędna jest także racjonalizacja wynajmu gminnych lokali mieszkalnych w ramach rozwiązań służących dostosowaniu wielkości wynajmowanych lokali do potrzeb i możliwości najemców.

Oświata

W gminie funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Prowadzone przez Gminę Żarów:
 - ✓ Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Żarowie,
 - ✓ Szkoła Filialna w Mrowinach Szkoły Podstawowej im. Jana Brzechwy w Żarowie,
 - ✓ Szkoła Podstawowa im. UNICEF w Imbramowicach,
 - ✓ Przedszkole Miejskie „Bajkowe Przedszkole” w Żarowie.
2. Prowadzone przez powiat świdnicki:
 - ✓ Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Żarowie.
3. Prowadzone przez Stowarzyszenie:
 - ✓ Szkoła Podstawowa im. Astrid Lindgren w Zastrużu.

Gmina Żarów prowadzi **Żłobek Miejski w Żarowie**, do którego w 2024 roku uczęszczało ok. 60 dzieci.

Infrastruktura i baza dydaktyczna szkół podstawowych oraz przedszkoli na terenie gminy, dla których samorząd jest organem prowadzącym, jest systematycznie modernizowana. Szkoły są dobrze wyposażone (pracownie komputerowe i językowe, sale gimnastyczne i boiska wielofunkcyjne), a uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych. Wszystkie szkoły realizują **programy wychowawczo-profilaktyczne**, obejmujące treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz treści i działania o charakterze profilaktycznym dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji

psychoaktywnych występujących w danej społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Realizując obowiązek, określony w art. 32 ust. 6 oraz 39 ust. 3 i 4 ustawy Prawo Oświatowe, Gmina Żarów dowoziła w 2024 roku ok. 206 uczniów do Szkoły Podstawowej w Żarowie oraz 83 uczniów Szkoły Podstawowej w Imbramowicach oraz 26 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i orzeczenia o niepełnosprawności do szkół i ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych z powiatu świdnickiego i wałbrzyskiego.

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa. Ministerstwo Edukacji Narodowej wypełniając zadanie dotyczące udzielania pomocy materialnej dla uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych opiera się na środkach rezerwy celowej budżetu państwa, która zwiększa środki na pomoc materialną realizowaną przez gminy.

PODSUMOWANIE

W pełni zintegrowane i ogólnodostępne usługi wczesnodziecięcej opieki i edukacji – nastawione w równym stopniu na edukację i opiekę nad dziećmi – są ważnym elementem spójnego systemu edukacji i opieki w Polsce. Gmina Żarów zapewnia dzieciom i młodzieży równy dostęp do edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Jednostki organizacyjne Gminy Żarów, którymi są placówki oświatowe w ramach swoich zadań statutowych podejmują współpracę z licznymi instytucjami/podmiotami zewnętrznymi. Na terenie Gminy Żarów funkcjonuje jeden żłobek publiczny. Zapewnia on dość skromną liczbę miejsc żłobkowych, biorąc pod uwagę populację małych dzieci. Konieczne jest podejmowanie dalszych działań w kierunku rozwijania opieki nad najmłodszymi.

Kultura, sport, rekreacja

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Żarów jest samorządową instytucją kultury. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Żarów im. ks. Jana Twardowskiego otrzymała z budżetu Gminy Żarów dotację w wysokości 610.000,00 zł, na prowadzenie następujących działań: Maluszkowa Grupa Zabawowa, Akademia Umiejętności, Gazeta Żarowska, oddział dla dzieci i oddział dla dorosłych, czytelnia ogólna, Dyskusyjny Klub Książki, BiblioMole- Młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki, Regał Pamięci – wspólna inicjatywa z Fundacją Inicjatywa B, Planszomania – klub miłośników gier planszowych, Kółko plastyczne dla dzieci i młodzieży

Nowe Horyzonty

„Zręczne Łapki”, Projekt „Mała książka, wielki człowiek”. Od stycznia 2024 Biblioteka przystąpiła do Konsorcjum LEGIMI (platforma z bezpłatnym dostępem dla czytelników do 192 000 e-booków oraz 75 000 audiobooków).

W 2024 Biblioteka była organizatorem licznych wydarzeń. W analizowanym okresie w bibliotece odbyło się 241 działań, w których wzięło udział 2625 osób.

Realizacją zadań w zakresie kultury na terenie Gminy Żarów zajmuje się również **Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie**. GCKiS, przy wykonywaniu zadań, współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, towarzystwami, stowarzyszeniami i fundacjami oraz innymi podmiotami. W skład obiektów GCKiS wchodzi:

- Basen kryty,
- Boisko ORLIK,
- Korty tenisowe,
- Hala sportowa,
- Siłownia zewnętrzna,
- Świetlice wiejskie.

W GCKiS nieprzerwanie swoją działalność prowadzi Żarowska Orkiestra Dęta. W Gminnym Centrum Kultury i Sportu od stycznia do grudnia 2024 działały pracownie:

- ✓ plastyczna,
- ✓ ceramiczna dla dzieci i młodzieży,
- ✓ taneczna Kids Dance,
- ✓ hip hop,
- ✓ mała akademie muzyki,
- ✓ pracownia gitarowa,
- ✓ Żarowski Klub Fotograficzny,
- ✓ sekcja akrobatyki sportowej,
- ✓ Mała Akademia Sportowca,
- ✓ Sekcja koszykówki,
- ✓ zespół Julianki,
- ✓ zespół Krukowanie.

W 2024 roku GCKiS w Żarowie zorganizowało **49 imprez sportowych, w których udział wzięło ponad 4000 osób** (dzieci, młodzież, dorośli). Obiekty Sportowe Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Żarowie przyczyniają się do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Kształtują pozytywne formy zachowań jak i cech charakteru. Aktywne spędzanie czasu wolnego buduje integrację społeczną, inicjuje pozytywne relacje międzyludzkie, podnosi własną wartość oraz przynależność do grupy. W swojej ofercie zajęć stałych, Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie posiada **blok sportowy** dla najmłodszych mieszkańców Gminy Żarów. Do najważniejszych wydarzeń sportowych organizowanych przez Gminne Centrum Kultury i Sportu należą:

- Żarowska Liga Futsalu,
- Żarowskie Biegi Strefowe,
- Nocne Pływanie, czyli bicie rekordu przepłyniętych długości basenu w Żarowie,
- Mini Mundial,
- Turniej Koszykówki Ulicznej,
- Turnieje tenisa ziemnego,
- Turniej Akrobatyki Sportowej.

W roku 2024 swoją działalność zainaugurował **Klub Małego Podróżnika**, który ma za zadanie promocję i odkrywanie historii regionu.

W ramach Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Żarowie działa **Żarowska Izba Historyczna**, która w 2024 roku przygotowała 16 wystaw tematycznych oraz zorganizowała 29 spotkań z historią.

W 2024 roku Gminne Centrum Kultury i Sportu (GCKiS) w Żarowie zorganizowało szereg różnorodnych wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych, które cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy.

PODSUMOWANIE

Kultura w Gminie Żarów jest jednym z filarów życia społecznego, pełniąc kluczową rolę w integracji mieszkańców, promocji dziedzictwa historycznego oraz rozwijaniu współczesnych form twórczości artystycznej. Dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze kulturalnej, gmina oferuje różnorodne wydarzenia, warsztaty oraz programy edukacyjne, które odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W myśl ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej organizacje pozarządowe są podmiotami ekonomii społecznej i uprawnione są do realizacji usług społecznych. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Podstawowym dokumentem organizującym współpracę gminy z NGO w 2024 roku był **Roczny Program Współpracy Gminy Żarów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok**. W zakresie współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi zostały zrealizowane następujące zadania:

- I. W zakresie ochrony i promocji zdrowia:
 - Działania na rzecz osób w terminalnej fazie choroby nowotworowej,
 - Świadczenie usług rehabilitacyjnych na terenie miasta Żarów.
- II. W zakresie turystyki i krajoznawstwa:
 - Organizacja wycieczek mających na celu przybliżenie walorów turystycznych, historycznych i kulturowych w regionie oraz integracja międzypokoleniowa mieszkańców Gminy Żarów.
- III. W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym:
 - Organizacja zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, podczas którego realizowany był program profilaktyczny,
 - Obóz profilaktyczno – sportowy – profilaktyka uzależnień przeciwko alkoholizmowi,
 - Obóz profilaktyczno – edukacyjny – profilaktyka uzależnień przeciwko alkoholizmowi.

Gmina Żarów tworząc warunki sprzyjające rozwojowi sportu realizowała cel publiczny, w zakresie:

Nowe Horyzonty

- poprawy warunków uprawiania sportu przez zawodników klubów sportowych, w szczególności dzieci i młodzież,
- osiągnięcia wyższych wyników sportowych,
- zwiększenia dostępności społeczności lokalnej do działalności sportowej prowadzonej przez kluby sportowe,
- poprawy kondycji fizycznej i zdrowia psychicznego mieszkańców poprzez uczestnictwo w aktywnym stylu życia,
- promocji sportu i aktywnego stylu życia,
- umożliwienia dostępu do różnorodnych form aktywności sportowej jak największej liczbie mieszkańców Gminy Żarów, w szczególności dzieci i młodzież.

Na terenie gminy nie ma Centów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej ani Zakładów Aktywności Zawodowej.

PODSUMOWANIE

Organizacje pozarządowe pełnią rolę uzupełniającą dla działań organów publicznych, ich rola jest niezastąpiona w aktywizowaniu środowisk lokalnych oraz wsparciu i reintegracji grup wykluczonych społecznie. Pełnią też funkcję diagnostyczną jako podmioty działające najbliżej osób wymagających wsparcia, co pozwala im na dokładniejsze identyfikowanie problemów społecznych. Współpraca samorządu Gminy Żarów z organizacjami pozarządowymi była w analizowanym okresie ograniczona do podstawowych form. Konieczne jest stałe wzmacnianie kanałów wymiany informacji pomiędzy administracją a organizacjami, a także wspieranie warunków dla działalności i funkcjonowania nowych organizacji.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, takich jak np.: Policja, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych i inne służby.

Nowe Horyzonty

Na terenie Gminy Żarów za bezpieczeństwo i porządek publiczny odpowiada przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy oraz podległy jej Komisariat Policji w Żarowie.

Poniższe tabele przedstawiają dane uzyskane od Policji.

Tabela 4. Przestępczość na terenie gminy w latach 2022-2024.

	2022	2023	2024
Kradzież	35	12	18
Pobicie	2	2	2
Uszkodzenie mienia	6	5	6

Źródło: KPP w Świdnicy

Tabela 5 przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Tabela 5. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających.

	2022	2023	2024
Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu	16	17	12
Zakłócanie porządku publicznego	47	24	20
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	1	1	3
Liczba interwencji Policji związanych z alkoholem i narkotykami	295	211	138
Liczba nałożonych mandatów związanych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	259	192	114

Źródło: KPP w Świdnicy

Z poniższych tabeli wynika, że w ostatnim roku zmalała liczba interwencji Policji dotyczących przemocy domowej. Uzyskane dane wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety, zaś osobami stosującymi przemoc domową zazwyczaj są mężczyźni.

Tabela 6. Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej w latach 2022-2024.

	2022	2023	2024
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	215	235	178
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	Brak danych	8	25

Źródło: KPP w Świdnicy

Tabela 7. Przemoc domowa lata 2023-2024.

Lata 2023-2024	
Liczba osób doznających przemocy domowej	
Kobiety	43
Mężczyźni	4
Dzieci (do 13 roku życia)	19
Młodzież (13- 17 lat)	14
Liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy domowej	
Kobiety	10
Mężczyźni	47

Źródło: KPP w Świdnicy

Ochrona przeciwpożarowa w Gminie Żarów jest realizowana przy pomocy **Ochotniczych Straży Pożarnych**. Gmina wykonuje zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej i ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. W stałej gotowości bojowej na terenie gminy Żarów funkcjonuje 7 jednostek OSP:

- ✓ OSP Żarów,
- ✓ OSP Mrowiny,
- ✓ OSP Wierzbna,
- ✓ OSP Imbramowice,
- ✓ OSP Pożarzysko,
- ✓ OSP Buków,
- ✓ OSP Kalno.

Ochotnicze straże pożarne (OSP) realizują zadania na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, a także prowadzą na szeroką skalę działania profilaktyczne skierowane zarówno do osób dorosłych jak i młodzieży. Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Gminy Żarów: OSP Buków, OSP KSRG Imbramowice, OSP KSRG Pożarzysko, OSP Mrowiny, OSP Kalno, OSP KSRG Wierzbna, OSP KSRG Żarów czynnie uczestniczyły w wydarzeniach kulturalnych i świętach państwowych organizowanych na terenie gminy tj.:

- ✓ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- ✓ I Gminne Zawody Halowe MDP,
- ✓ Święto Konstytucji 3 maja,
- ✓ Dni Żarowa,
- ✓ Wakacje z żaglami,
- ✓ Dzień dziecka,
- ✓ Gminne Zawody Strażackie,
- ✓ Żarowskie Spotkanie Miłośników Motoryzacji,
- ✓ Biegi Strefowe,
- ✓ Dożynki Gminne,
- ✓ Narodowe Święto Niepodległości 11 listopada,
- ✓ Miasteczko Św. Mikołaja.

Ochotnicze Straże Pożarne nawiązują współpracę z samorządami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, Jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Państwową Strażą Pożarną na terenie powiatu. Jednostki biorą czynny udział w działaniach zabezpieczających w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz opieki medycznej. Przeprowadzały instruktarz z podręcznego sprzętu gaśniczego oraz udzielania pierwszej pomocy. Uczestniczyły w próbnym ewakuacjach w zakładach pracy czy placówkach oświatowych.

W 2024 roku na terenie Gminy Żarów funkcjonowało 6 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych:

- ✓ MDP Żarów,
- ✓ MDP Wierzbna,
- ✓ MDP Mrowiny,
- ✓ MDP Kalno,
- ✓ MDP Pożarzysko,
- ✓ MDP Imbramowice.

PODSUMOWANIE

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływa także realizacja innych zadań samorządu, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej. Można zakładać, że stan bezpieczeństwa na terenie gminy ma szansę się poprawić. Konieczne jest jednak podejmowanie starań w kierunku zwiększenia liczby patroli policyjnych i ich skuteczności.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Nowe Horyzonty

Na terenie Gminy Żarów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy domowej,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomani,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie przyznał świadczenia decyzją administracyjną dla 213 osób. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta nieznacznie zmalała, a w 2024 roku wzrosła.

Tabela 8. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	187	184	213

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Żarów są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

Tabela 9. Wybrane powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁵.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Długotrwała lub ciężka choroba	90	84	99
Niepełnosprawność	52	55	59
Bezrobocie	39	41	46
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	34	30	34
Alkoholizm	27	26	27
Ubóstwo	14	12	19
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8	4	6
Bezdomność	7	10	10
Przemoc domowa	5	8	11
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	1
Narkomania	1	0	2
Zdarzenie losowe	1	1	4

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

⁵ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

Dane zawarte w tabeli 10 wskazują, że w 2024 roku wzrosła liczba rodzin, którym udzielono świadczeń niepieniężnych oraz świadczeń pieniężnych.

Tabela 10. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS- liczba osób.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Świadczenia niepieniężne	39	38	50
Świadczenia pieniężne	137	141	162

Źródło: Ocena zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Pomoc w formie pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i nie zależy od sytuacji materialnej osoby czy rodziny wymagającej wsparcia w tej formie. Praca socjalna skierowana jest na przywrócenie zdolności samodzielnego funkcjonowania klientów pomocy społecznej, ma na celu ułatwianie funkcjonowania osób i rodzin, rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystanie własnych możliwości oraz zasobów lokalnej społeczności. **W 2024 roku pracą socjalną objęto 178 rodzin (w 2023 roku pracą socjalną objęto 155 rodzin; w 2022 roku pracą socjalną objęto 155 rodzin).**

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu w kontrakt socjalny. Kontrakt socjalny dotyczy osób i rodzin, jest zawierany w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej celem wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. **W 2024 roku zawarto 18 kontraktów socjalnych (w 2023 roku- 17 kontraktów socjalnych; w 2022 roku- 5 kontraktów socjalnych).**

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

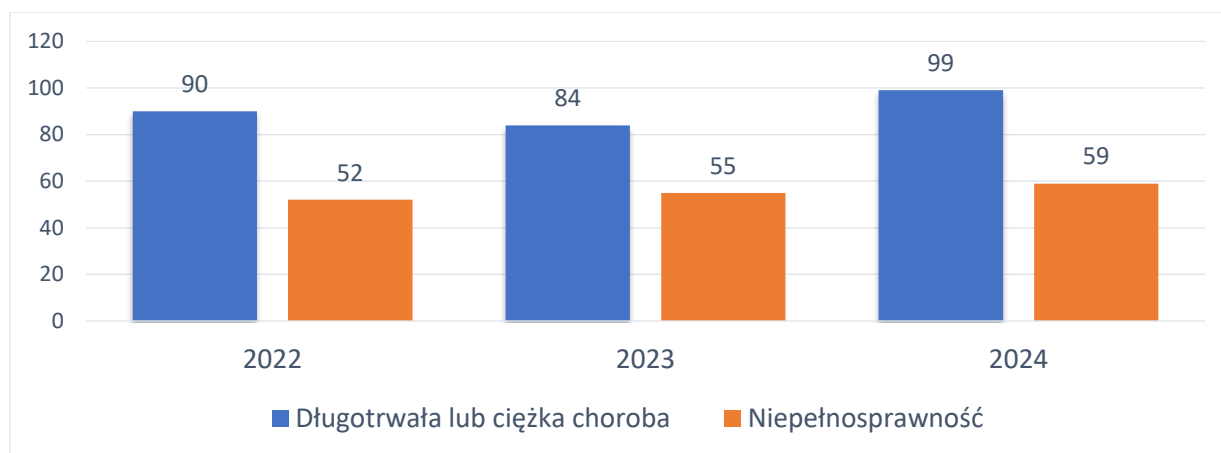
Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej niepełnosprawności w latach 2022- 2024 wykazuje tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta zmalała, a w 2024 roku- wzrosła. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności ma w analizowanym okresie tendencję wzrostową.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2022-2024.

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Nową formą usług opiekuńczych, która została wprowadzona pod koniec lipca 2023 roku na mocy nowelizacji Ustawy o pomocy społecznej są usługi sąsiedzkie. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno- pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. **W 2024 roku Gmina Żarów**

Nowe Horyzonty

udzielała świadczeń w formie usług opiekuńczych dla 18 osób (w 2023 roku pomocą w tej formie objęto 14 osób; w 2022 roku pomocą w tej formie objęto 16 osób).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta). **W latach 2022- 2024 Gmina Żarów nie udzielała świadczeń w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.**

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki te (liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp.) pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany. **Na terenie Gminy Żarów nie funkcjonują mieszkania treningowe ani mieszkania wspomagane.**

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a którym nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia w formie usług opiekuńczych, mają prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej (DPS). Decyzja o skierowaniu do DPS-u podejmowana jest na podstawie indywidualnej oceny sytuacji życiowej i zdrowotnej danej osoby, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2044 nr 64 poz. 1283 z późn. zm.), w szczególności art. 54 i 55. Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ustalana jest zgodnie z art. 61 wspomnianej ustawy. W pierwszej kolejności koszt pobytu ponosi mieszkaniec DPS-u, który zobowiązany jest do pokrycia opłaty w wysokości do 70% swojego dochodu. Jeżeli kwota ta nie pokrywa pełnego kosztu utrzymania, pozostałą część mogą uzupełnić osoby zobowiązane do alimentacji, takie jak małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) oraz wstępni (rodzice, dziadkowie), zgodnie z art. 64 ustawy. **W 2024 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie ponosił odpłatność za pobyt 33 mieszkańców (w 2023 r.- 32 mieszkańców; w 2022 r.- 26 mieszkańców).**

Gmina Żarów realizuje Program „Korpus Wsparcia Seniorów” (Moduł II) od 2023 roku, którego głównym celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych na terenie gminy przez zwiększanie dostępu do tzw. „opieki na odległość”.

Gmina Żarów realizuje również Program „Opieka wytchnieniowa”, który adresowany jest:

- ✓ do członków rodzin/opiekunów dzieci do 16 roku życia posiadających aktualne orzeczenie o niepełnosprawności,
- ✓ do członków rodzin/opiekunów osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne (I grupa z ZUS, KRUS),
- ✓ usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną, która wymaga stałej opieki w zakresie potrzeb życia codziennego.

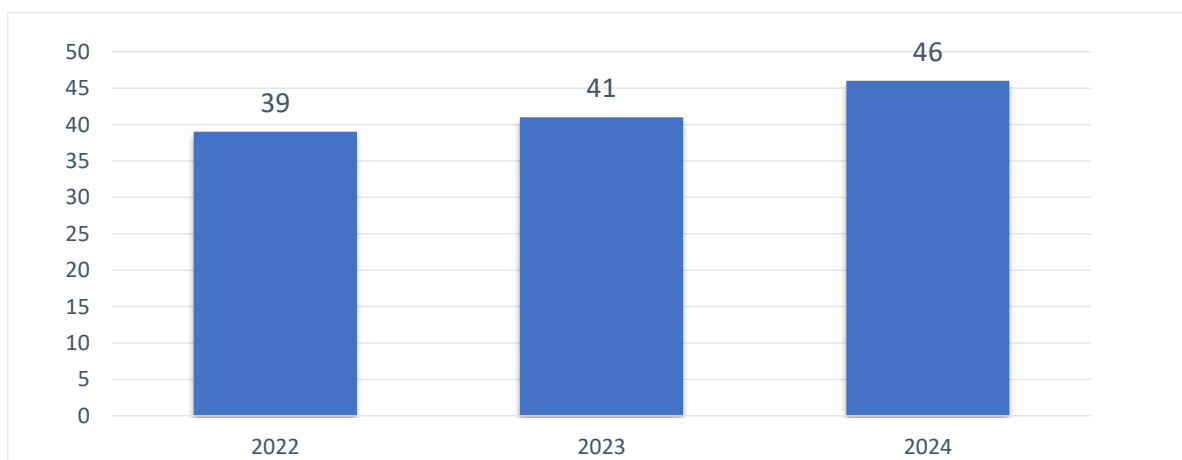
Celem programu jest czasowe odciążenie członków rodzin/opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im czasu na odpoczynek i regenerację, wzmocnienie osobistego potencjału opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki.

Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę, a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki. Stopa bezrobocia na koniec 2024 roku wynosiła: w Polsce- 5,1%; w województwie dolnośląskim – 4,6%; w powiecie świdnickim- 6,3%.

Dane OPS w Żarowie wskazują, że w latach 2022- 2024 corocznie wzrasta liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W analizowanym okresie Ośrodek udostępniał osobom poszukującym pracy, korzystającym z pomocy społecznej, informacje o aktualnych ofertach pracy, dostępnych w Powiatowym Urzędzie Pracy, a zadanie to wykonywane było w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Udzielano również pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, upowszechniano informacje o usługach poradnictwa zawodowego oraz o szkoleniach.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu bezrobocia w latach 2022-2024.

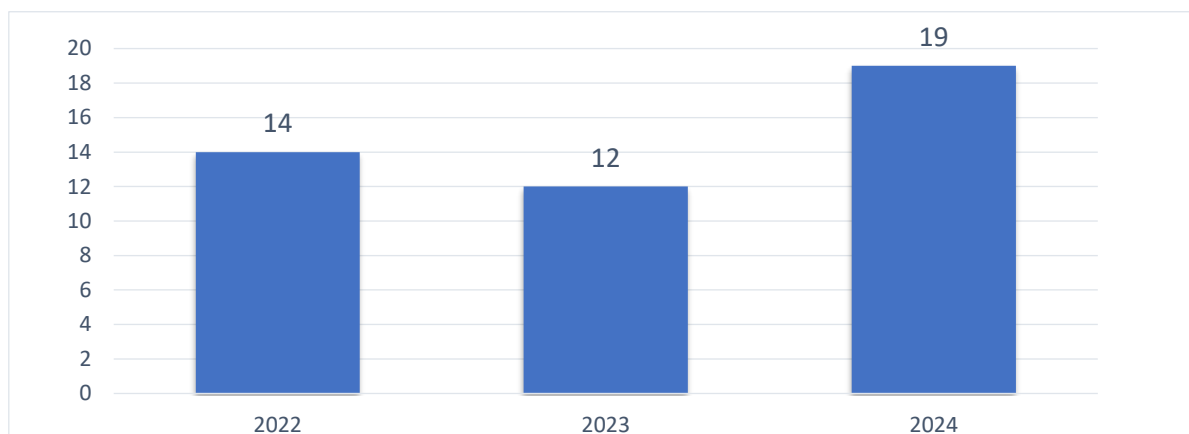
Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezadorności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osób z niepełnosprawnością, grup mniejszościowych, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Dane OPS w Żarowie wskazują, że w latach 2022-2024 liczba rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wykazuje tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta zmalała, a w 2024 roku wzrosła.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu ubóstwa w latach 2022-2024.

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. **W 2024 roku OPS w Żarowie wypłacił zasiłki stałe dla 54 osób (w 2023 roku- dla 48 osób; w 2022 roku- dla 52 osób).**

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. **W 2024 roku OPS w Żarowie wypłacił zasiłki okresowe dla 57 osób (w 2023 roku- dla 57 osób; w 2022 roku- dla 56 osób).**

Zasiłek celowy to świadczenie dla osób i rodzin przyznawane na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. **W 2024 roku OPS w Żarowie wypłacił zasiłki celowe dla 125 osób (w 2023 roku- dla 104 osób; w 2022 roku- dla 100 osób).**

Program „Posilek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe, w tym szkołom artystycznym realizującym kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach. Gmina Żarów realizuje powyższe działania w ramach Programu **„Posilek w szkole i w domu na lata 2024-2028”**.

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

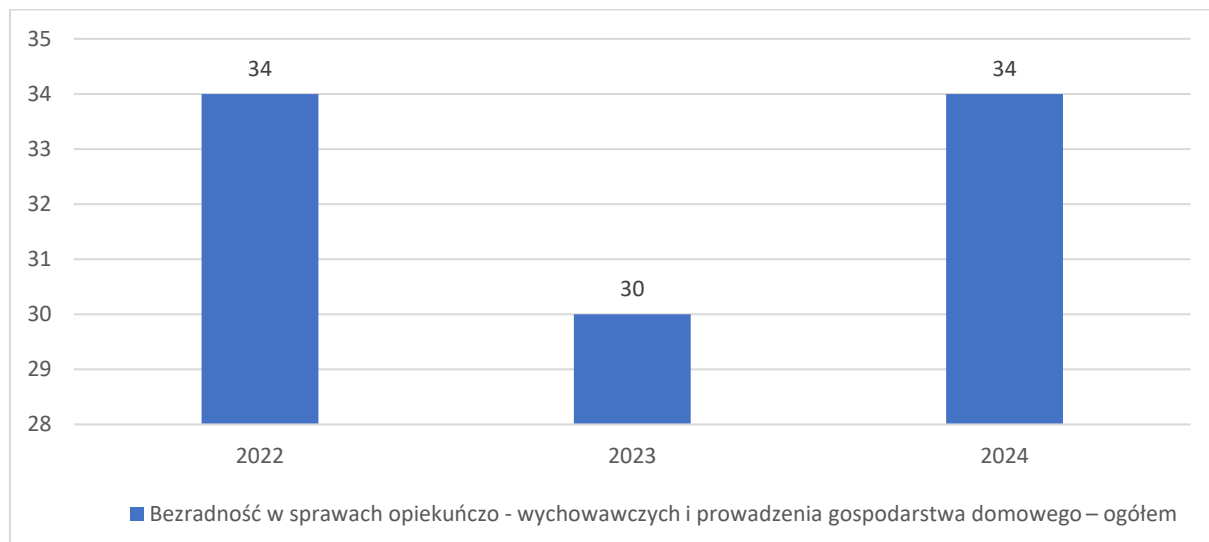
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty

z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Dane OPS w Żarowie wskazują, że w latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej ma tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta zmalała, a w 2024 roku wzrosła.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w latach 2022-2024.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy

z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żarów na lata 2024- 2026 został przyjęty uchwałą nr LXII/477/2023 Rady Miejskiej w Żarowie z dnia 23 listopada 2023 roku. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny obejmuje rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych, a także profilaktykę środowiska lokalnego w zakresie promowania pozytywnego modelu rodziny.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie w latach 2022- 2024 zatrudniał dwóch asystentów rodziny. **W 2024 roku asystenci objęli pracą 27 rodzin (w 2023 roku do asystentury zostało skierowanych 26 rodzin; w 2022 roku do asystentury zostało skierowanych 26 rodzin)**, udzielając pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomagając rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi oraz wspierając aktywność społeczną.

Dodatkowym narzędziem pomocy rodzinie przeżywającej trudności są rodziny wspierające. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

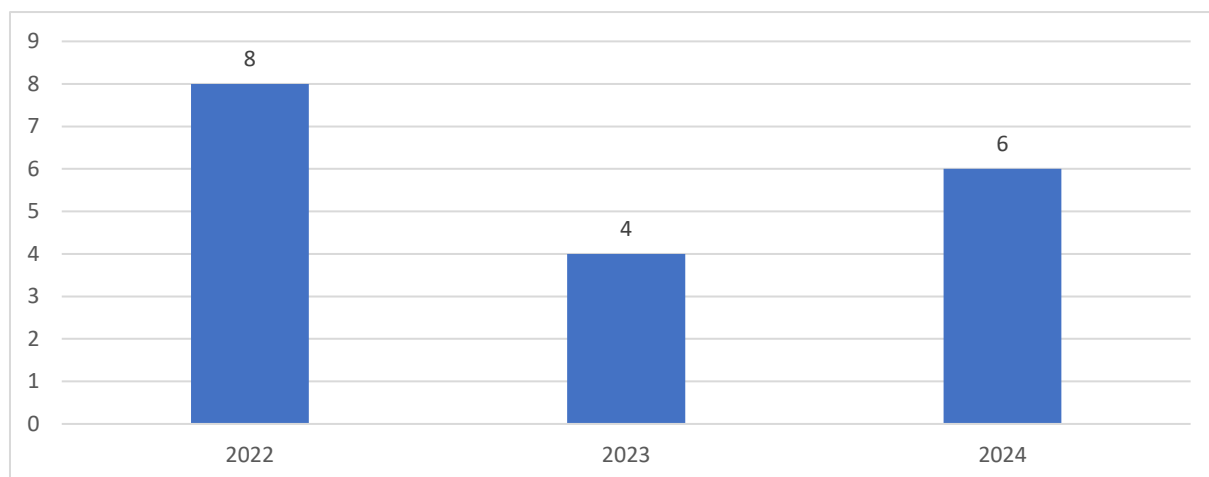
- opiece i wychowaniu dziecka;
- prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jednakże korzystając z art. 31 ust. 2 upoważnienie do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów otrzymał kierownik ośrodka pomocy społecznej. **W latach 2022-2024 nie zaistniała konieczność ustanowienia rodziny wspierającej.**

Z kolei prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Dane OPS w Żarowie wskazują, że w latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa ma tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta zmalała, a w 2024 roku wzrosła.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2022-2024.

Do roku 2017, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomagania dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych.

Karta Dużej Rodziny jest wydawana dla rodziny, które posiadają lub wychowywały w przeszłości co najmniej troje dzieci. W związku z posiadaniem takiej karty mają możliwość skorzystania z wielu zniżek. Rodzice otrzymują KDR dożywotnio, natomiast dzieci do ukończenia 18 roku życia lub maksymalnie do 25 lat w przypadku nauki w szkole.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie realizuje Program **„Szkola dla Rodziców i Wychowawców”**. Program ma na celu wsparcie rodziców w radzeniu sobie z codziennymi wyzwaniami związanymi z wychowaniem dzieci i młodzieży.

PODSUMOWANIE

W 2024 roku w porównaniu z 2023 rokiem wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Żarów są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Utrudniona jest sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz seniorów zwłaszcza w dostępie do rehabilitacji społecznej i zawodowej. Ubóstwo i inne dysfunkcje zaburzające prawidłowe funkcjonowanie rodzin skutkują coraz większą polaryzacją

społeczną. Niezbędna jest intensyfikacja działań w tym zakresie. Współczesne rodziny zmagają się z wieloma rodzajami problemów. Złożoność sytuacji życiowej rodzin powoduje konieczność włączenia specjalistów w pracę w rodzinie, równoległego oraz wieloaspektowego działania różnych służb i podmiotów. Najczęstsze problemy rodzin to, oprócz ubóstwa, sprzężone z nim: niski poziom wykształcenia, bezrobocie, niezaradność życiowa, brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, wielodzietność czy samotne macierzyństwo, a często także przemoc domowa i niepełnosprawność. Gmina Żarów realizuje liczne programy osłonowe, a także zapewnia mieszkańcom szeroki wachlarz usług społecznych. Konieczne jest jednak dalsze doskonalenie i rozwijanie działań ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, osób starszych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z trudnościami wychowawczymi, jak również dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Niezbędne jest ciągłe podejmowanie działań na rzecz rozwoju różnego rodzaju usług społecznych. Polityka prorodzinna w Żarowie powinna być kluczowym obszarem działań lokalnych władz, wspierającym rodzinę jako podstawową jednostkę społeczną. Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę, programy wsparcia finansowego oraz inicjatywy integracyjne stanowi szansę na poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym. Sukces w realizacji tych założeń wymaga zintegrowanych działań, opartych na współpracy między władzami lokalnymi, sektorem prywatnym i organizacjami społecznymi.

Uzależnienia

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków, a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. **Realizacja w/w zadań prowadzona w 2024 roku prowadzona była w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Żarów na lata 2022 – 2025.** Założenia w/w Programu obejmują przede wszystkim ograniczenie występowania negatywnych zjawisk, będących skutkiem nadużywania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości dotyczącej tej tematyki oraz doskonalenie współpracy pomiędzy osobami i instytucjami. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii obejmuje działania edukacyjno – profilaktyczne służące realizacji zadań, które są nakierowane na zmiany postaw w społeczności lokalnej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- ✓ inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- ✓ podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- ✓ opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa

w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);

- ✓ kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W latach 2022- 2024 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów w Żarowie odbyła łącznie 35 posiedzeń, podczas których przeprowadziła w sumie 33 rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia. W analizowanym okresie do Komisji wpłynęło 55 wniosków o zobowiązanie osoby uzależnionej do podjęcia leczenia odwykowego. Poza tym, w latach 2022- 2024 członkowie GKRPA brali udział łącznie w 111 posiedzeniach grup diagnostyczno- pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 11. Działalność GKRPA.

GKRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	12	12	11
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do pojęcia leczenia	13	12	8
Liczba wniosków o zobowiązanie do pojęcia leczenia odwykowego	14	15	8
Liczb grup diagnostyczno- pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy domowej, w skład których wchodzili członkowie GKRPA	51	38	22
Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego, które wpłynęły do GKRPA	21	19	15

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarowie

Członkowie GKRPA corocznie podnoszą swoje kompetencje uczestnicząc w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy domowej:

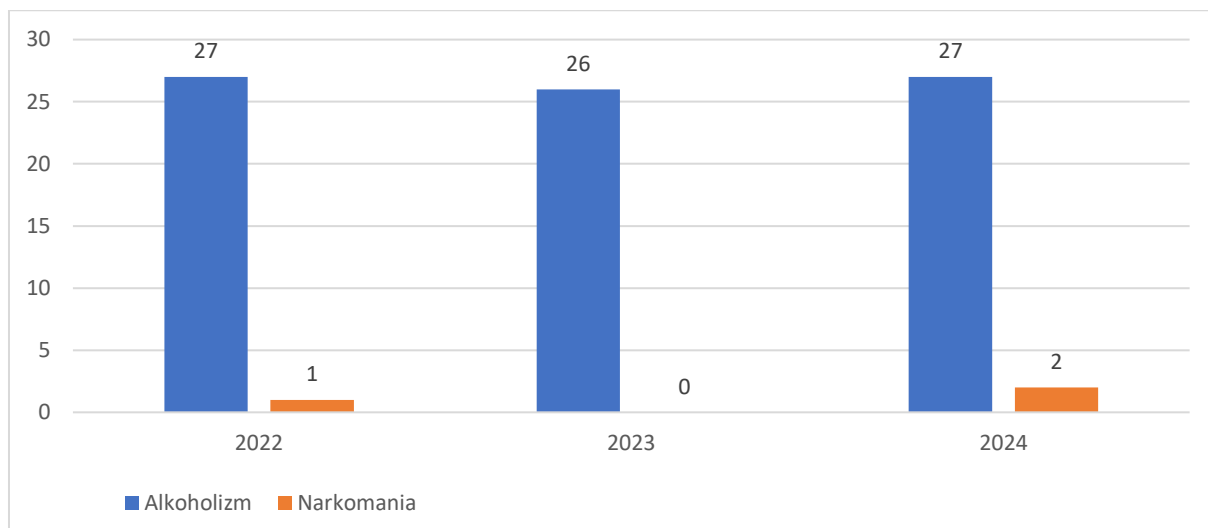
- 2022 rok: udział w szkoleniach pn. „Dziecko z zespołem FAS/FASD”; „Uzależnienia behawioralne - nawyk, nałóg zaburzenie. Kompendium wiedzy dla przedstawicieli pomocy społecznej oraz innych służb pomocowych”; „Procedura Niebieskie Karty w praktyce - praca z osobą doświadczającą przemocy”.
- 2023 rok: udział w szkoleniach pn. „Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”; „Dziecko z rodziny z problemem alkoholowym - kompendium wiedzy na temat wsparcia psychologicznego”; „Praca z osobą stosującą przemoc”; „Trening regulacji emocji”.
- 2024 rok: udział w szkoleniach pn. „Dziecko jako osoba doznająca i świadek przemocy domowej w procedurze Niebieskie Karty. Procedura udzielenia dziecku ochrony w związku z przemocą domową na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej”; „Zjawisko przemocy domowej i uzależnienia od alkoholu a transgeneracyjny przekaz schematów zachowań w rodzinie”; „Narkotyki-zapobieganie, rozpoznanie, interwencja, terapia”; „Rozpoznawanie symptomów dziecka krzywdzonego”; udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szkoleniu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, realizacja specjalistycznego szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Dane OPS w Żarowie wskazują, że w latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Nowe Horyzonty

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu uzależnień w latach 2022-2024.

W strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie funkcjonuje **Punkt Konsultacyjny**. Do zadań Punktu, udzielającego pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin z problemem alkoholowym oraz przemocą domową, należy:

- motywowanie osób uzależnionych od alkoholu, jak i osób współuzależnionych, do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego,
- motywowanie osób pijących ryzykownie do zmiany szkodliwego stylu picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania przemocy domowej,
- współpraca z instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym, osobom dotkniętym przemocą oraz stosującym przemoc domową,
- wspieranie działalności grup samopomocowych,
- psychoedukacja oraz udzielanie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej poprzez dyżury specjalistów.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarowie prowadzone jest bezpłatne poradnictwo specjalistyczne, skierowanie do dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy Żarów, a w szczególności do osób dotkniętych przemocą domową, uzależnionych bądź zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, członków ich rodzin oraz osób współuzależnionych. W 2024 roku konsultacje pełnili: psycholog, specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie, specjalista pracy socjalnej, radca prawny, terapeuta uzależnień.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu- ogółem, w tym:	270	307	269
Rodziny z problemem alkoholowym	63	64	72
Rodziny z problemem narkotykowym	10	14	13
Liczba osób doznających przemocy domowej	59	40	52
Liczba osób stosujących przemoc domową	17	27	41

Źródło: GKRPA w Żarowie

Na terenie Gminy Żarów w latach 2022-2024 prowadzono działania profilaktyczne wśród których należy wymienić m.in.:

- ✓ konkursy profilaktyczne,
- ✓ lokalne i ogólnopolskie kampanie profilaktyczne: „Zachowaj Trzeźwy Umysł” (kampania ogólnopolska); „Narkotyki - zareaguj zanim będzie za późno” (kampania lokalna); „Cięża bez alkoholu - profilaktyka FASD” (kampania ogólnopolska); „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży” (kampania ogólnopolska);
- ✓ programy oraz inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych: „Chcę zdrowo i bezpiecznie żyć” (warsztaty profilaktyczne dla uczniów); „Czarodziejskie okno” (warsztaty z zakresu uzależnień behawioralnych dla uczniów); „Trening pozytywnych emocji” (program profilaktyczny dla uczniów); „Loguj się z głową” (program profilaktyczny dla uczniów); „Debata” (rekomendowany program profilaktyczny dla uczniów); „Poruszające bajki o emocjach” (rekomendowany program profilaktyczny dla uczniów); „Cukierki” (rekomendowany program profilaktyczny dla uczniów); „Alkohol, dopalacze i narkotyki” (warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych dla uczniów); „Granice” (program profilaktyczny dla uczniów); „Stop substancjom psychoaktywnym” (program profilaktyczny dla uczniów); „Ochrona dzieci przed krzywdzeniem” (szkolenie dla

rodziców); „Szkoła dla rodziców i wychowawców” (program rekomendowany); zajęcia psychoedukacyjne dla osób stosujących przemoc metodą Duluth.

- ✓ organizacja wakacyjnych półkolonii letnich promujących zdrowy i aktywny styl życia; na terenie Gminy Żarów w 2024 r. funkcjonowała grupa tematyczna z programem opiekuńczo - wychowawczym pn. „Dziupla Kanarka” w Mrowinach, finansowana ze środków budżetu Gminy Żarów, przeznaczonych na realizację profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień. Zajęcia obejmowały realizację następujących celów: opiekuńczego, poznawczego, kształcącego, wychowawczego oraz integracyjnego. Dni i godziny zajęć dostosowane były do potrzeb dzieci, korzystających z tej formy wsparcia. W ramach zajęć uczestnicy, oprócz aktywnego spędzania czasu wolnego, mogli rozwijać swoje zainteresowania i zdolności, a także poznać sposoby zdrowego i aktywnego stylu życia. Opiekun zajęć proponował dzieciom szereg atrakcyjnych działań (w tym m.in. zajęcia plastyczne, kreatywne, sensoryczne, ruchowe oraz gry i zabawy integracyjne), wzbogaconych o treści profilaktyczne.

Należy również nadmienić, że na terenie Gminy Żarów funkcjonuje grupa wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin- **Żarowski Ruch Samopomocowy „AA Maria”**. **W 2024 roku sfinansowany został wyjazd integracyjny na Spotkanie Trzeźwościowe w Częstochowie dla osób uzależnionych od alkoholu, pijących ryzykownie lub szkodliwie oraz członków ich rodzin.**

PODSUMOWANIE

Duża dynamika zachodząca na rynku środków psychoaktywnych, w tym pojawianie się nowych substancji oraz zmiany zjawisk towarzyszących uzależnieniom, takie jak zmiany wzorców przyjmowania narkotyków czy spożywania alkoholu, a także pojawianie się nowych rodzajów uzależnień powodują, że sztywno przyjęte zadania często okazują się nieadekwatne do zmieniającej się rzeczywistości, a system zwalczania i wsparcia osób doświadczających tych problemów jest niewystarczający. Dlatego też ten obszar polityki społecznej wymaga ciągłej analizy oraz elastyczności wprowadzanych działań.

Przemoc domowa

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 1-4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy diagnostyczno- pomocowe, które zapewniają interdyscyplinary, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Zarządzeniem Nr 163a/2023 Burmistrza Miasta Żarów z dnia 14 września 2023 r. w Gminie Żarów powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Żarów. W skład zespołu funkcjonującego na terenie Gminy Żarów wchodzi przedstawiciele następujących podmiotów: Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie, Komisariatu Policji w Żarowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkół Podstawowych z terenów wiejskich, Szkoły Podstawowej w Żarowie, Zespołu Szkół w Żarowie, przedszkola, Stowarzyszenia „Nasze dzieci – Wspólna Szkoła”, Sądu Rejonowego w Świdnicy – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Świdnicy.

W latach 2022-2024 Zespół Interdyscyplinarny odbył w sumie 25 posiedzeń. W analizowanym okresie grupy diagnostyczno- pomocowe prowadziły działania łącznie w 213 rodzinach. Należy zauważyć w ostatnim roku zmalała liczba rodzin objętych działaniami.

Tabela 13. Zespół Interdyscyplinarny.

Zespół Interdyscyplinarny			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	5	8	12
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego/ grup diagnostyczno-pomocowych z powodu przemocy domowej	78	71	64

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Żarowie

Dane zawarte w tabeli 14 wskazują, że w 2024 roku w porównaniu z 2023 rokiem liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta- A utrzymuje się na stałym poziomie. Instytucją, która najczęściej wszczyna ową procedurę jest Policja.

Tabela 14. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba założonych Niebieskich Kart- A	52	44	44

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Żarowie

W latach 2022-2024 Zespół Interdyscyplinarny udzielił pomocy w sumie 328 osobom doznającym przemocy domowej- były to najczęściej kobiety oraz dzieci, zaś najrzadziej- mężczyźni. Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2024 roku:

- ✓ pomoc psychologiczna: 52 osoby;
- ✓ pomoc prawna: 6 osób;
- ✓ poradnictwo socjalne: 64 osoby;

- ✓ inne formy pomocy: zajęcia psychoedukacyjne dla osób stosujących przemoc w oparciu o metodę Duluth w ramach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych- 10 osób.

Tabela 15. Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy- ogółem, w tym:	107	110	111
Kobiety	67	61	47
Mężczyźni	10	10	11
Dzieci	30	39	53

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Żarowie

W latach 2022-2024 Zespół Interdyscyplinarny podjął działania wobec w sumie 203 osób stosujących przemoc domową- byli to w zdecydowanej większości mężczyźni. W analizowanym okresie 15 osób zostało skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego.

Tabela 16. Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania- ogółem, w tym:	55	77	71
Kobiety	11	16	18
Mężczyźni	44	53	53
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych	0	5	10

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Żarowie

W 2024 roku na terenie Gminy Żarów liczba wszczynanych procedur „Niebieska Karta” utrzymuje się na takim samym poziomie, co w 2023 roku. Zakres udzielanej pomocy jest sukcesywnie rozszerzany w odniesieniu do diagnozowanego poziomu potrzeb. Skala rozmiaru przemocy domowej jest bardzo trudna do ustalenia, ze względu na drażliwość problemu i towarzyszące temu zjawisku tabu. Efektywne działania na rzecz dzieci krzywdzonych i ich rodzin wymagają współpracy instytucji, które takimi problemami zajmują się na co dzień. Do tych instytucji należą: pomoc społeczna, policja, sądy, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, kościoły. Zwiększenie skuteczności tej współpracy jest możliwe dzięki powołaniu lokalnych zespołów interdyscyplinarnych. Współpraca zespołowa sprzyja koordynacji działań na rzecz danej rodziny. Zapobiega powielaniu się tych działań, poszerza wiedzę o rodzinie, wykorzystuje potencjał członków zespołu do opracowania możliwie najlepszej strategii działania.

Diagnoza lokalnych problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych

Badania ankietowe są ważnym narzędziem w procesie tworzenia i wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pozwalają one na zebranie danych od dużej grupy osób, co umożliwia identyfikację problemów, zrozumienie ich przyczyn oraz ocenę potrzeb społeczności. Na potrzeby niniejszej strategii przeprowadzono badania ankietowe wśród dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska:

- ✓ mieszkańcy Gminy Żarów.
- ✓ przedstawiciele instytucji pomocowych.

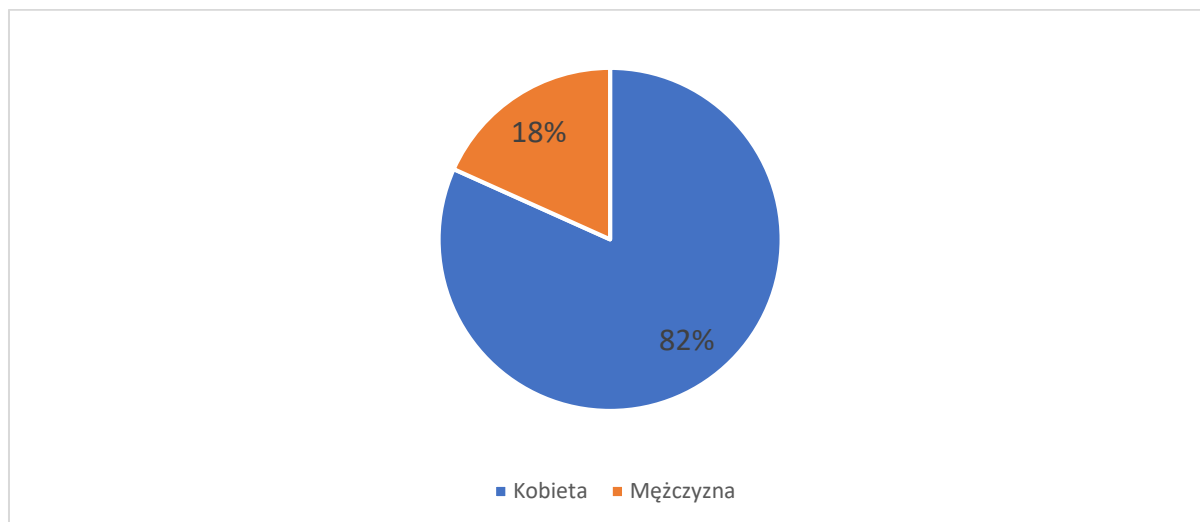
W przedstawionych zestawieniach suma wartości procentowych w niektórych przypadkach nie wynosi dokładnie 100%. Wynika to z zaokrąglania wyników do pełnych jednostek procentowych, co jest zgodne z przyjętymi standardami prezentacji danych statystycznych (stosowanymi m.in. przez GUS, CBOS czy ESPAD). Różnice te są niewielkie (na poziomie 1–2 punktów procentowych) i nie mają wpływu na rzetelność analizy ani wnioski płynące z badania.

Dorośli mieszkańcy

Metryczka

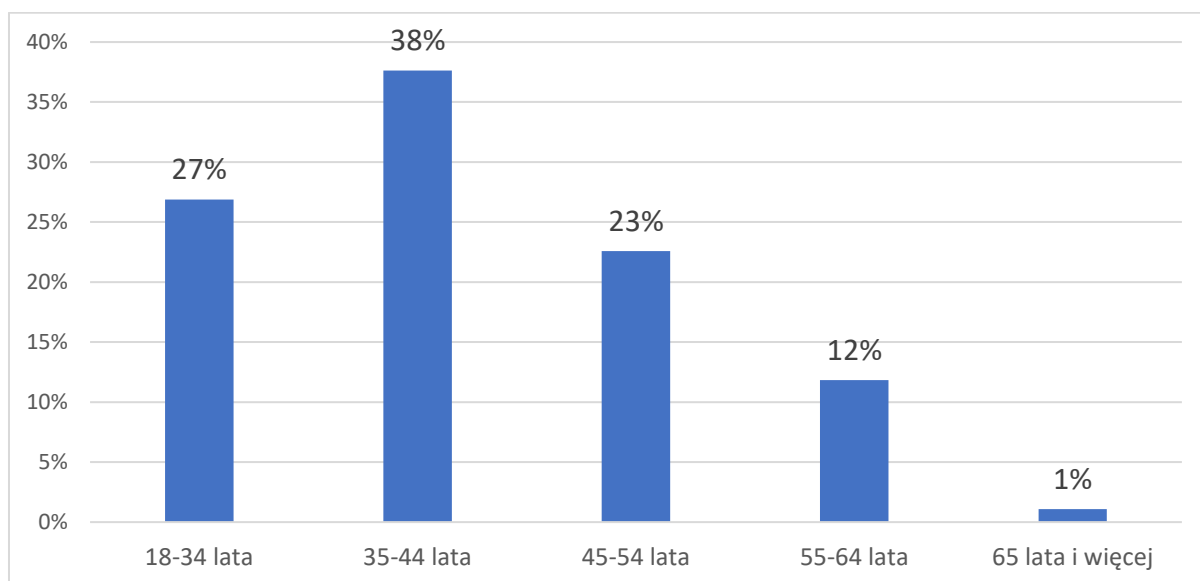
W badaniu wzięło udział 100 pełnoletnich mieszkańców Miasta i Gminy Żarów, z czego 82% stanowiły kobiety, a 18% stanowili mężczyźni.

Wykres 8. Płeć:

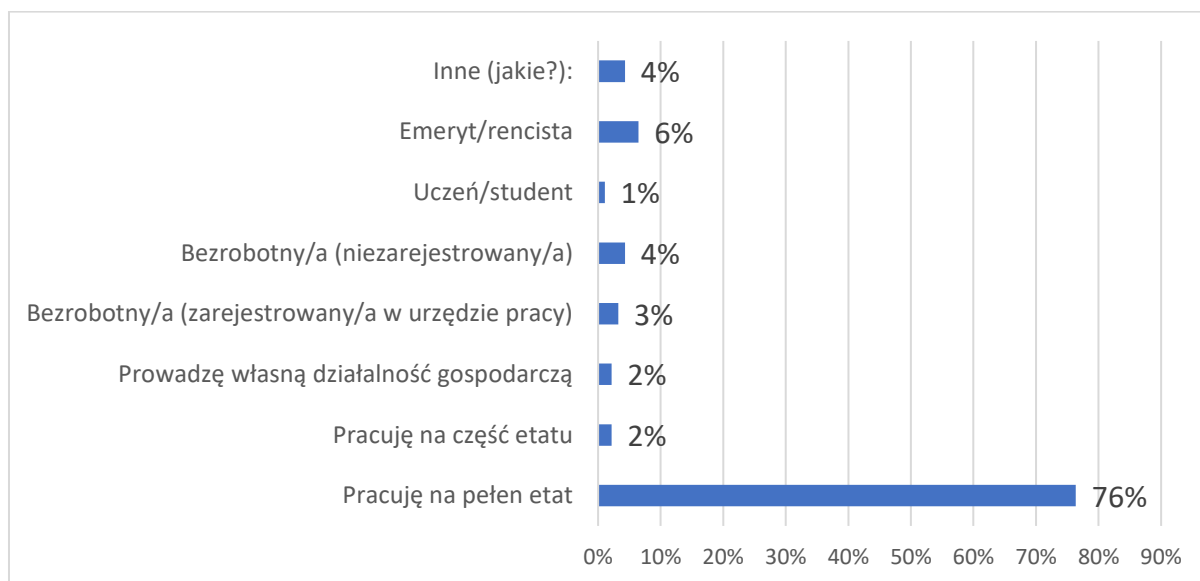
Największa grupa badanych- 38% znajduje się w przedziale wiekowym 35- 44 lata. Nieco mniej ankietowanych stanowią osoby będące pomiędzy 18 a 34 rokiem życia (27%) oraz pomiędzy 45 a 54 rokiem życia (23%). Najmniejsze odsetki znajdują się pomiędzy 55, a 64 rokiem życia (12%) oraz powyżej 65 roku życia (1%).

Wykres 9. Wiek:

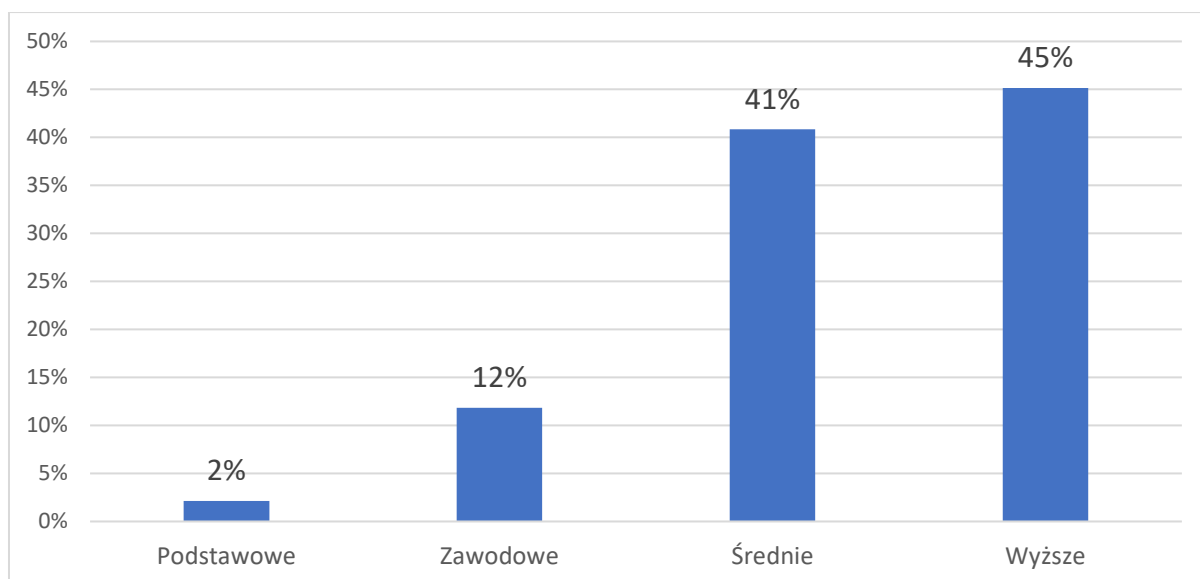
Jeżeli chodzi o status zawodowy, zdecydowana większość ankietowanych pracuje na pełen etat (76%). Poza tym, 6% respondentów to emeryci/ renciści, 4% to osoby bezrobotne niezarejestrowane w urzędzie pracy, 4% wykonuje inny rodzaj pracy niż wymienione w ankiecie, 3% to osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędzie pracy, 2% pracuje na część etatu, 2% prowadzi własną działalność gospodarczą, a 1% to uczniowie/ studenci.

Wykres 10. Status zawodowy:

45% ankietowanych legitymuje się wykształceniem wyższym, 41% posiada wykształcenie średnie, 12%- wykształcenie zawodowe, a 2% wykształcenie podstawowe.

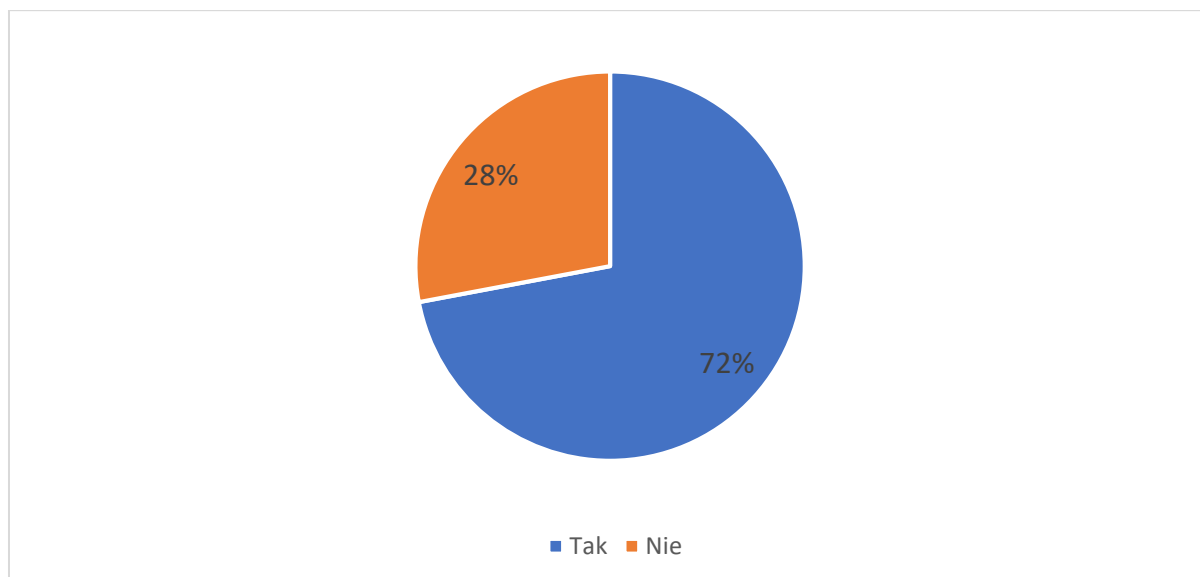
Wykres 11. Wykształcenie:

Sytuacja mieszkaniowa

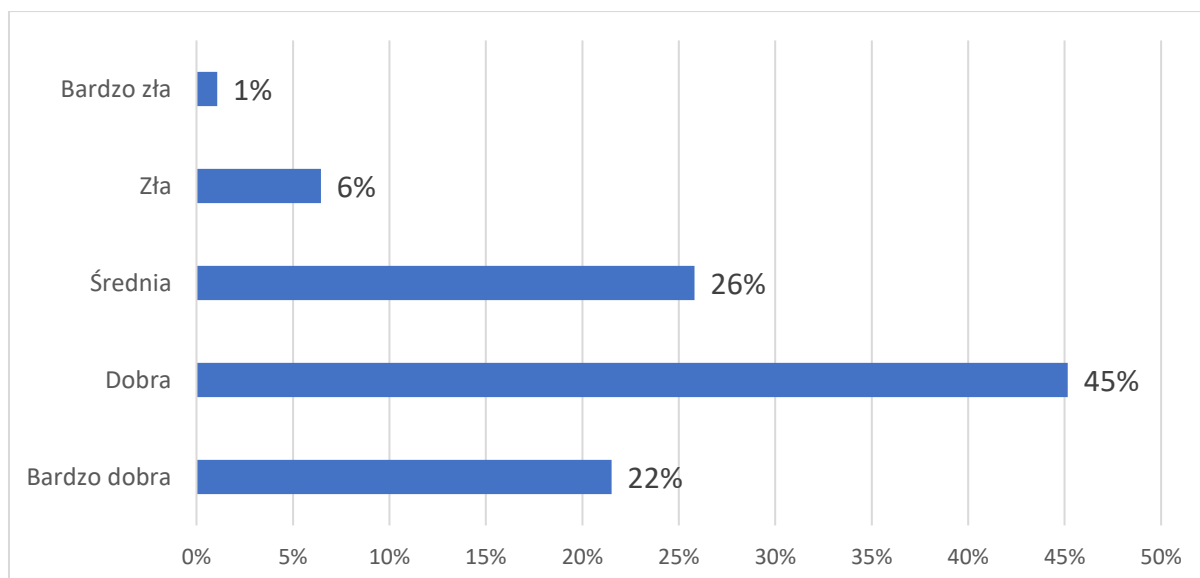
Większość ankietowanych- 72% posiada własne mieszkanie/ dom jednorodzinny.

Wykres 12. Czy posiada Pan/Pani własne mieszkanie/dom jednorodzinny?

Najwyższe odsetki ankietowanych wskazały, że ich sytuacja mieszkaniowa jest **dobra (45%)**. Kolejno respondenci ocenili swoją sytuację mieszkaniową jako średnią (26%) lub bardzo dobrą (22%). Najmniej badanych odpowiedziało, że jest ona zła (6%) czy też bardzo zła (1%).

Wykres 13. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację mieszkaniową?

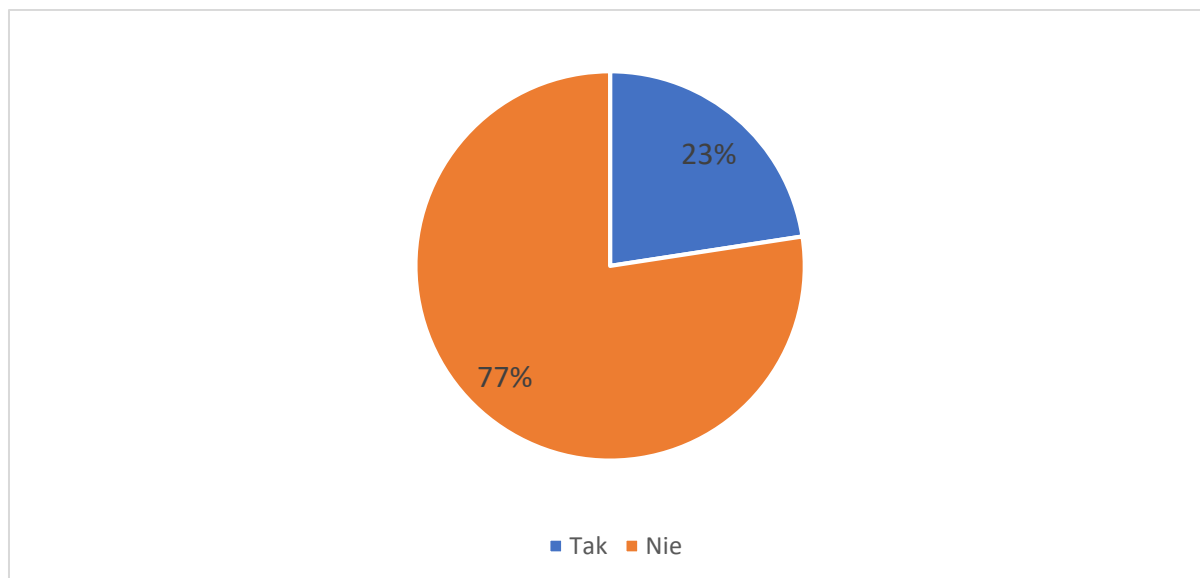

Nowe Horyzonty

Prawie ¼ ankietowanych dzieli gospodarstwo domowe z osobami niepełnosprawnymi lub niesamodzielnymi.

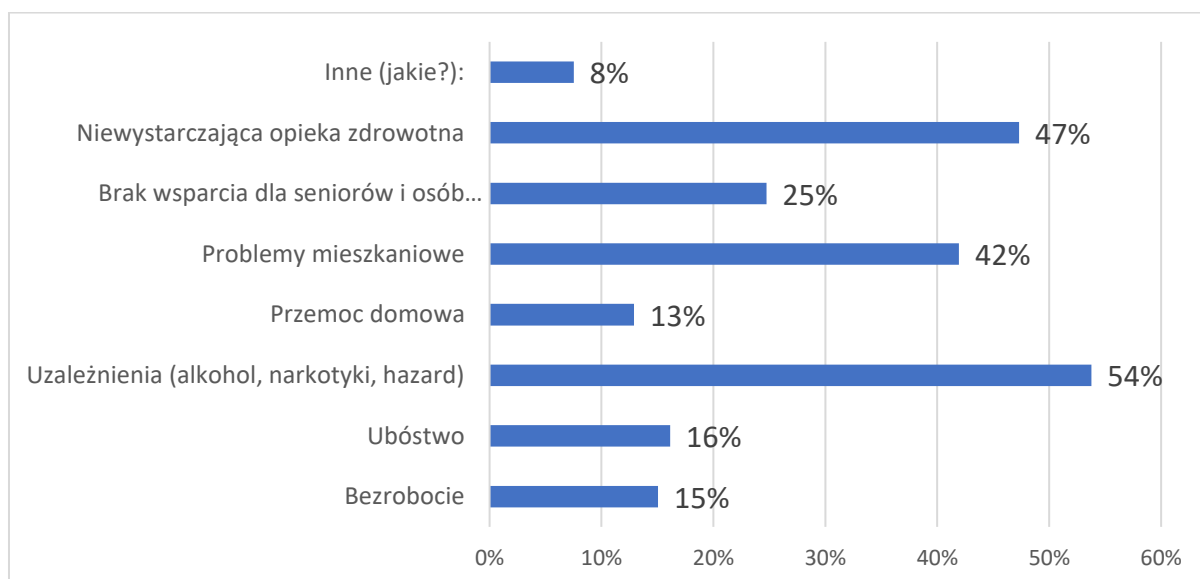
Wykres 14. Czy w Pana/Pani gospodarstwie domowym są osoby niepełnosprawne lub niesamodzielne?

Podstawowe problemy społeczne

Za najważniejsze problemy społeczne w gminie najwyższe odsetki badanych uznały uzależnienia (54%), niewystarczającą opiekę zdrowotną (47%) oraz problemy mieszkaniowe (42%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na brak wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami (25%), ubóstwo (16%), bezrobocie (15%), przemoc domową (13%) oraz inne (8%).

Wykres 15. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie?

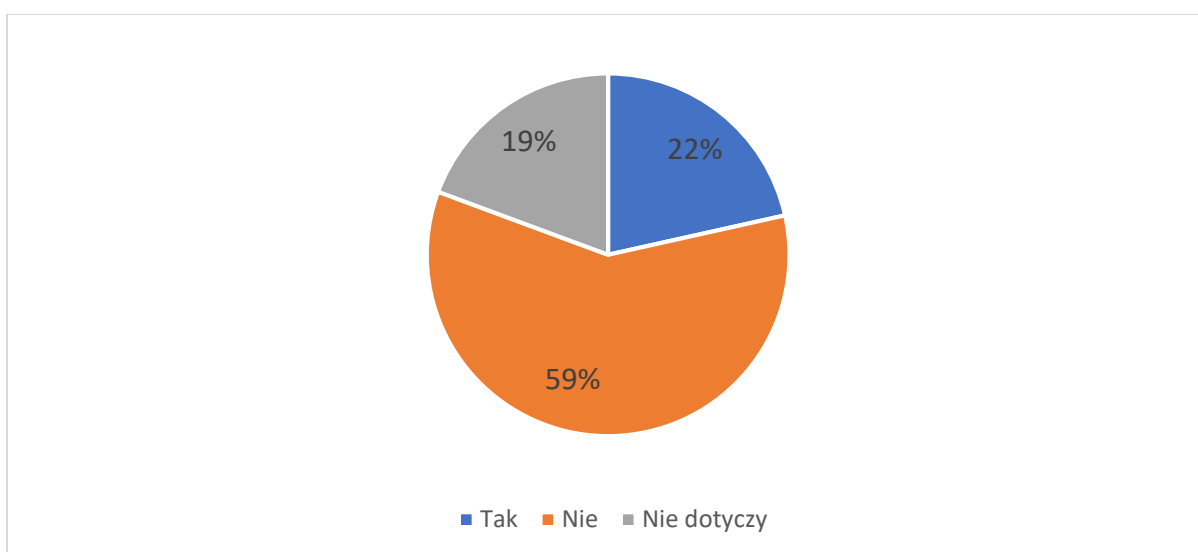

Rynek pracy

Rynek pracy w Żarowie, jak każdy lokalny rynek pracy, charakteryzuje się pewnymi specyficznymi cechami. Obejmuje on obszar miasta Żarów i okolic, gdzie odbywa się proces zatrudniania i poszukiwania pracy.

Ponad połowa badanych- 59% deklaruje, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie miała **trudności ze znalezieniem pracy lub jej utrzymaniem**. Aczkolwiek **22% ankietowanych przyznaje, że miało taki problem**. Pozostałe 19% wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy.

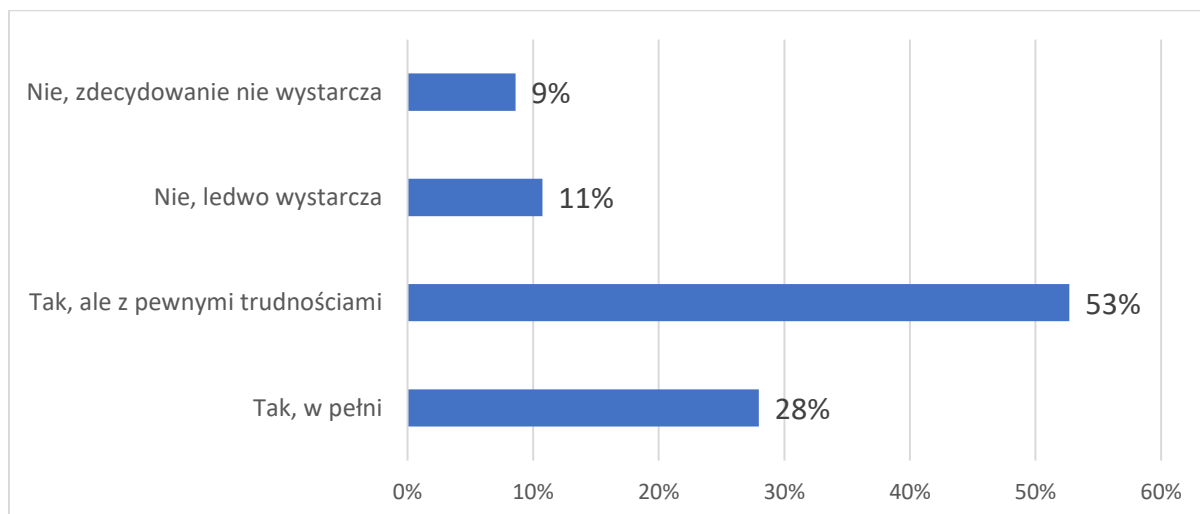
Wykres 16. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/Pani trudności ze znalezieniem pracy lub jej utrzymaniem?

Relatywnie niewielki odsetek ankietowanych- **28% przyznało, że ich poziom wynagrodzenia w pełni pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb własnych/ potrzeb rodziny**. Najwięcej badanych- **53% odpowiedziało, że ich zarobki wystarczają na ich zaspokojenie, aczkolwiek z pewnymi trudnościami**. Poza tym, **11% mieszkańców wskazało, że ich wynagrodzenie ledwo wystarcza, a 9% zaznaczyło, że ich wynagrodzenie nie wystarcza na zaspokojenie podstawowych potrzeb**.

Wykres 17. Czy poziom wynagrodzenia pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb Pana/Pani rodziny?

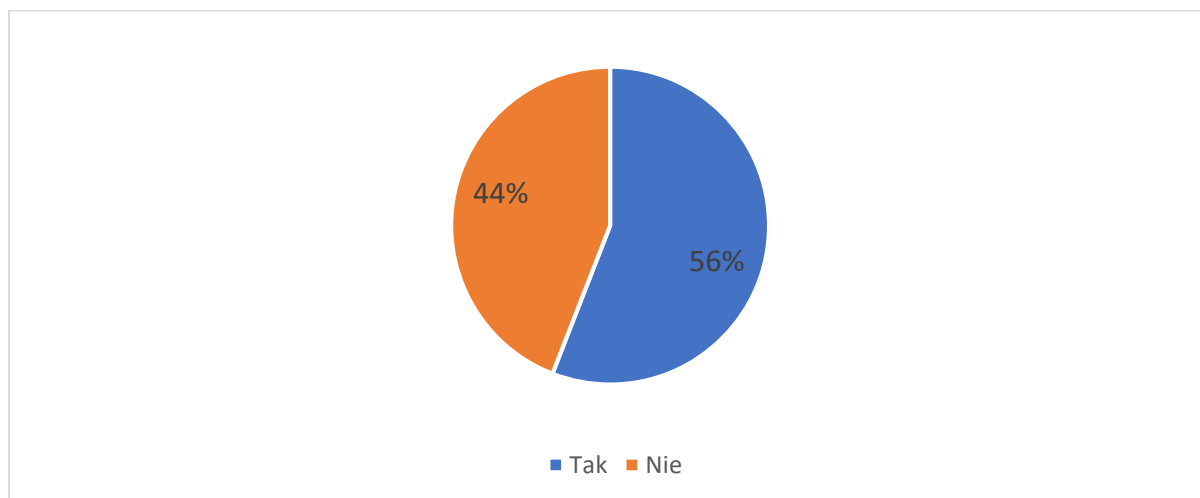

Opieka zdrowotna

Ochrona naszego zdrowia to jeden z najważniejszych obowiązków państwa. Stan zdrowia obywateli wpływa na stosunki społeczne, poziom życia, kondycję ekonomiczną i gospodarkę narodową. Polski system opieki zdrowotnej oparty jest na modelu ubezpieczeniowym. Obowiązkowa składka zdrowotna odprowadzana jest poprzez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do Narodowego Funduszu Zdrowia. Narodowy Fundusz Zdrowia finansuje świadczenia zdrowotne udzielane ubezpieczonym i refunduje wybrane leki.

Nieco ponad połowa badanych- 56% wskazało, że ma łatwy dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. Przeciwnego zdania jest 44% ankietowanych.

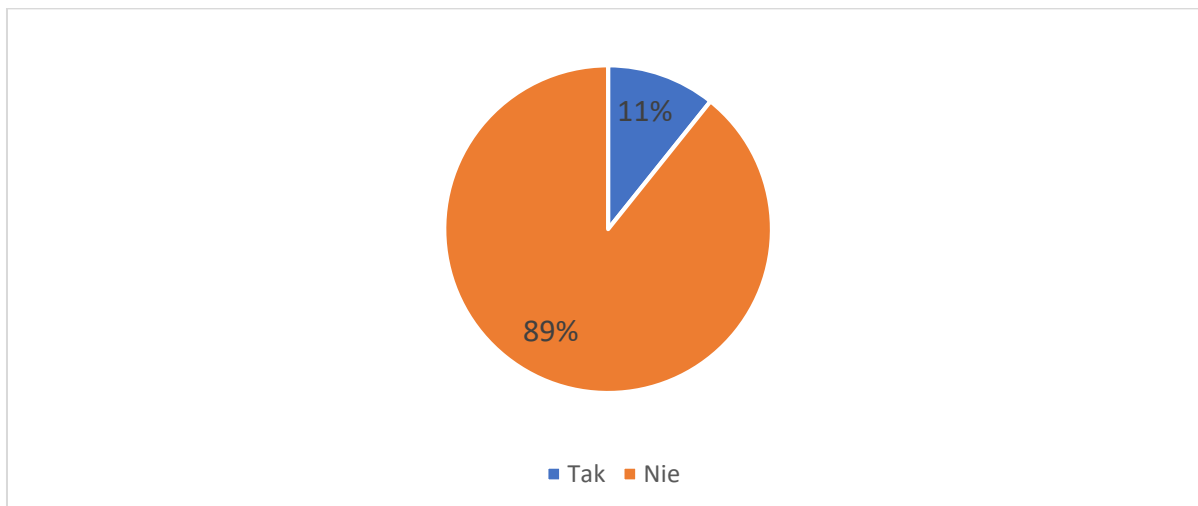
Wykres 18. Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarza pierwszego kontaktu?

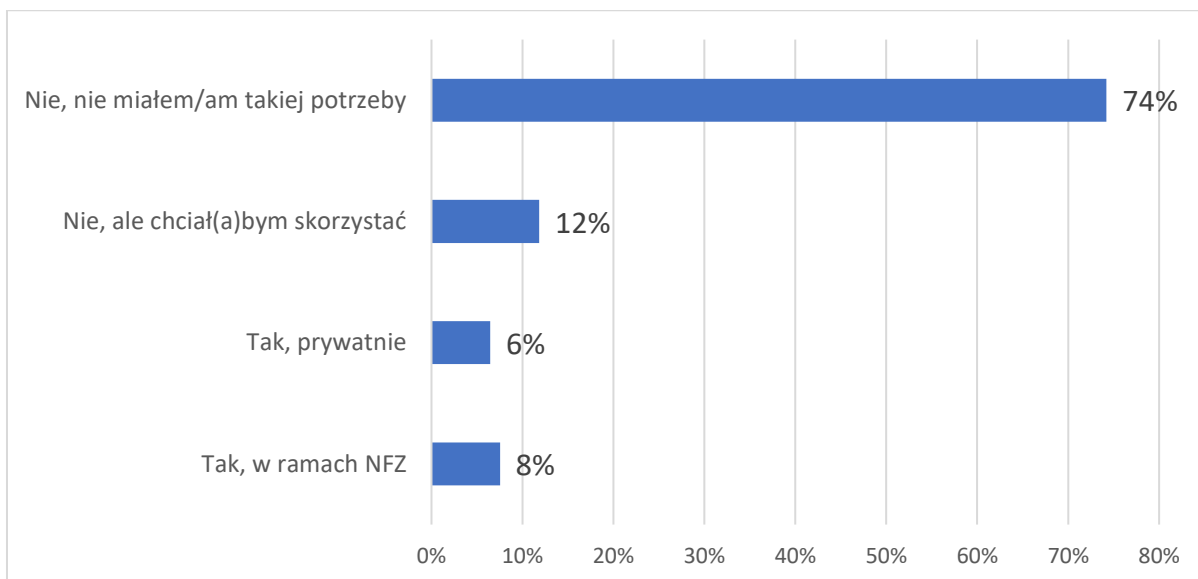
Sytuacja zmienia się diametralnie, jeśli chodzi o odpowiedzi mieszkańców dotyczące dostępu do lekarzy specjalistów w gminie. Jedynie 11% wskazało, że są oni łatwo dostępni. Pozostałe 89% ankietowanych odpowiedziało, że nie ma łatwego dostępu do lekarzy specjalistów w gminie.

Wykres 19. Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarzy specjalistów w gminie?

Z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy korzystało 14% badanych, z czego 8% było u owych lekarzy w ramach NFZ, a 6% było na wizytach prywatnych. Poza tym, 12% ankietowanych odpowiedziało, że z takiej pomocy nie korzystało, ale chciałoby. 74% respondentów nie korzystało w ostatnim roku z pomocy psychologicznej/ psychiatrycznej, ponieważ nie miało takiej potrzeby.

Wykres 20. Czy korzystał(a) Pan/Pani z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

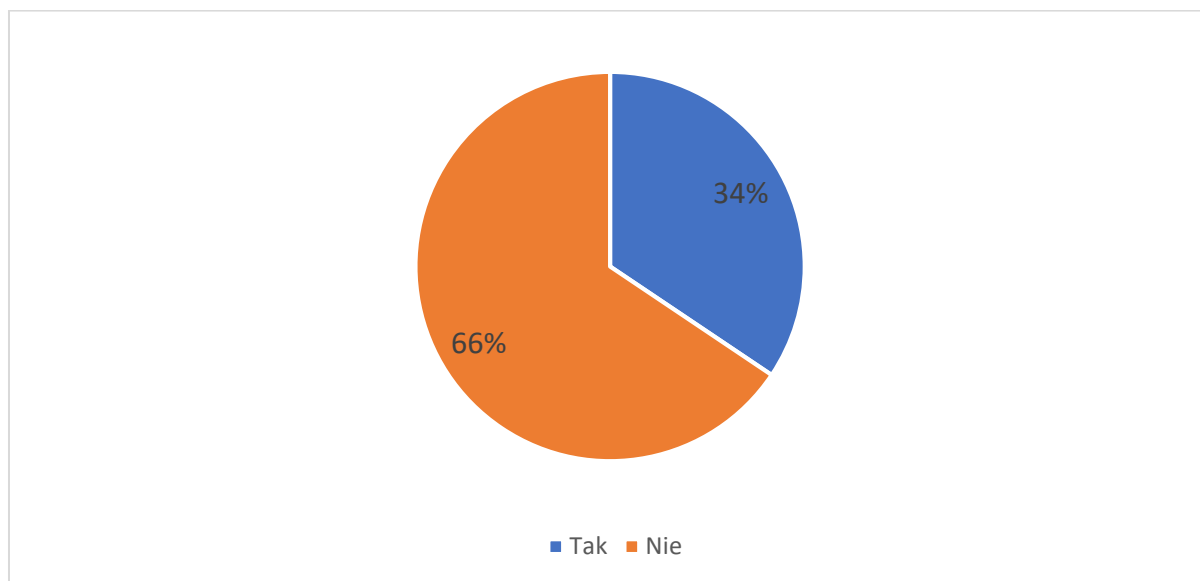

Oferta kulturalna i aktywność społeczna mieszkańców

Społeczeństwo obywatelskie opiera się na aktywności jego członków oraz ich zdolności do samoorganizacji bez impulsu czy przymusu ze strony władzy publicznej. Podstawą funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość jego członków potrzeb zbiorowości oraz chęć ich zaspokajania. Zadanie to najczęściej przekracza jednak możliwości jednostki i z tego względu członkowie społeczeństwa obywatelskiego bardzo często zrzeszają się w partiach politycznych, związkach zawodowych czy organizacjach pozarządowych. Charakterystyczne dla obywateli aktywnych jest poczucie odpowiedzialności za los własnego społeczeństwa i płynąca z niego chęć aktywnego działania na jego rzecz. Aktywność obywatelska nie pozostaje bez znaczenia dla ekonomicznego rozwoju społeczności lokalnej i regionu.

Jedynie 1/3 mieszkańców odpowiedziała, że w ich miejscowości jest bogata oferta wydarzeń kulturalnych.

Wykres 21. Czy w Pana/Pani miejscowości są jest bogata oferta wydarzeń kulturalnych?

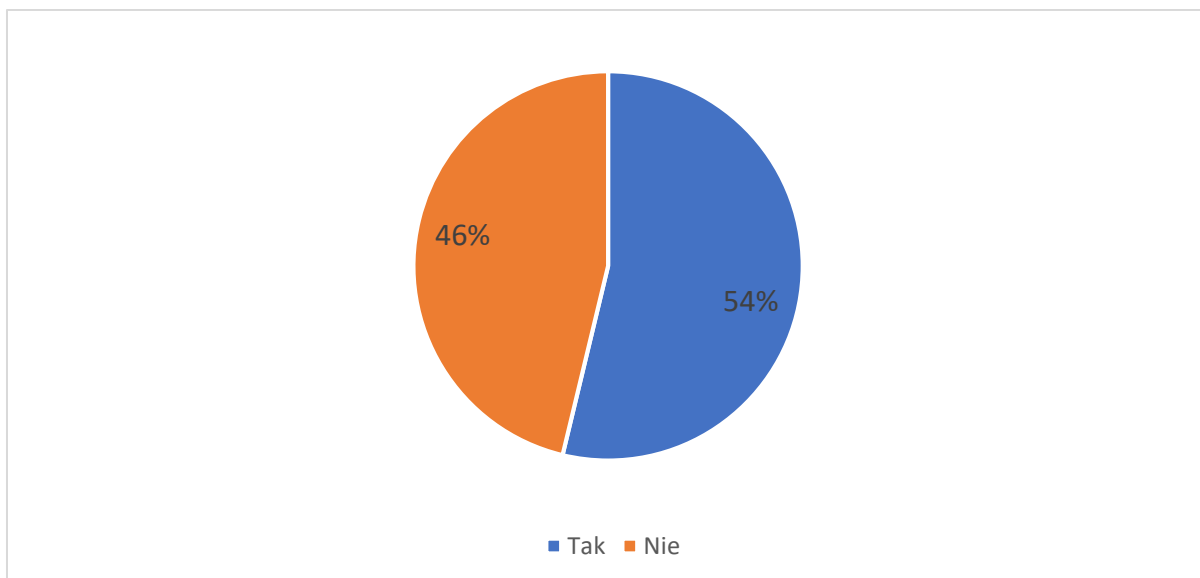

Nowe Horyzonty

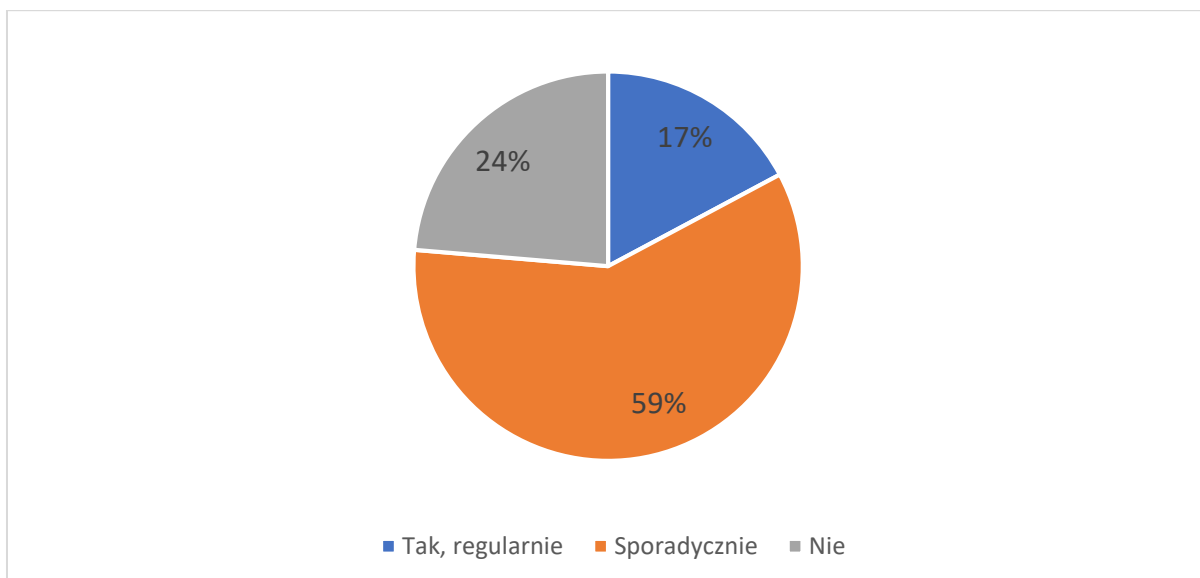
Nieco ponad połowa badanych- **54%** oceniło ofertę sportową i rekreacyjną w gminie jako wystarczającą.

Wykres 22. Czy Pana/Pani zdaniem oferta sportowa i rekreacyjna w gminie jest wystarczająca?

$\frac{3}{4}$ badanych uczestniczy w działaniach organizacji pozarządowych lub lokalnych inicjatywach społecznych, przy czym 59% robi to regularnie, a 17%- sporadycznie.

Wykres 23. Czy uczestniczy Pan/Pani w działaniach organizacji pozarządowych lub lokalnych inicjatywach społecznych?

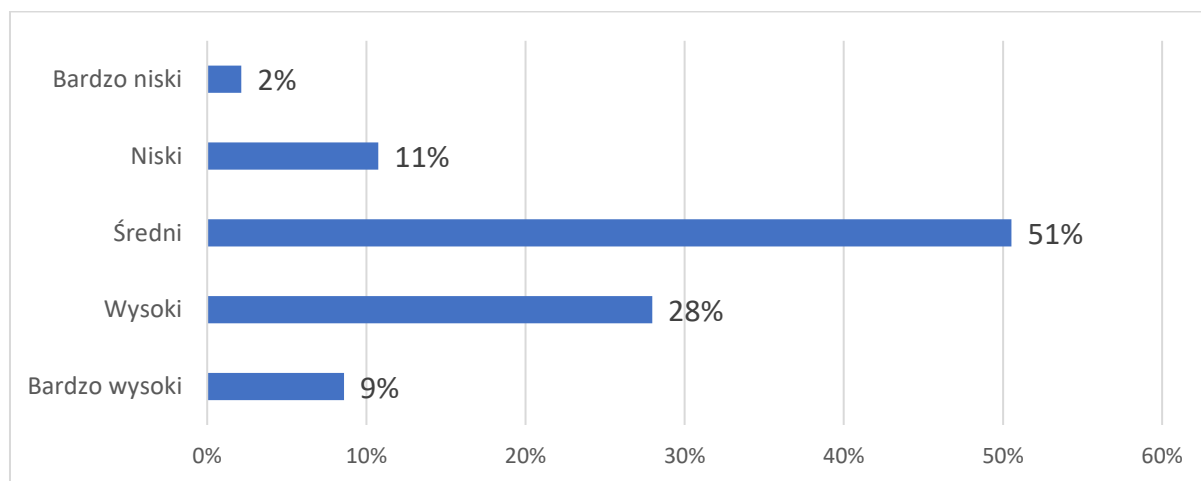

Poczucie bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa w znaczącym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców. Bezpieczeństwo jest zobiektywizowanym stanem braku zagrożenia, integralnie związanym z subiektywnym, emocjonalnym, psychologicznym odbieraniem przestrzeni jako bezpiecznej, inaczej poczuciem bezpieczeństwa.

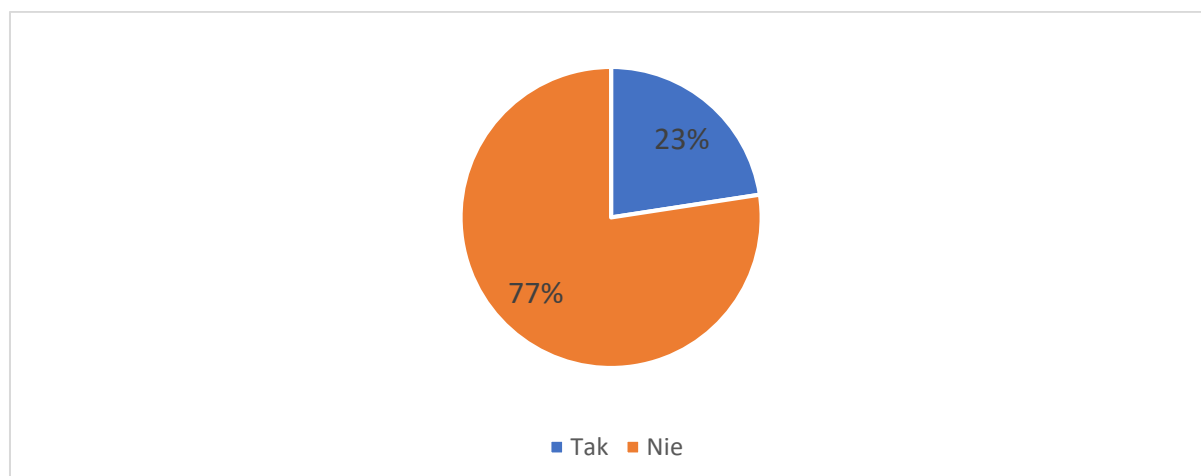
Najwięcej ankietowanych- **51%** oceniło stan bezpieczeństwa w swojej miejscowości jako **średni**. Kolejno, **28%** wskazało, że jest on **wysoki**, **11%** odpowiedziało, że jest **niski**, **9%**, że jest **bardzo wysoki**, a **2%**, że jest **bardzo niski**.

Wykres 24. Jak ocenia Pan/Pani poziom bezpieczeństwa w swojej miejscowości?

Zdecydowana większość respondentów- **77%** deklaruje, że **nie** była w ciągu ostatniego roku świadkiem przestępstwa/ wandalizmu. Jednakże, **23%** ankietowanych przyznało, że było świadkami takiego zdarzenia.

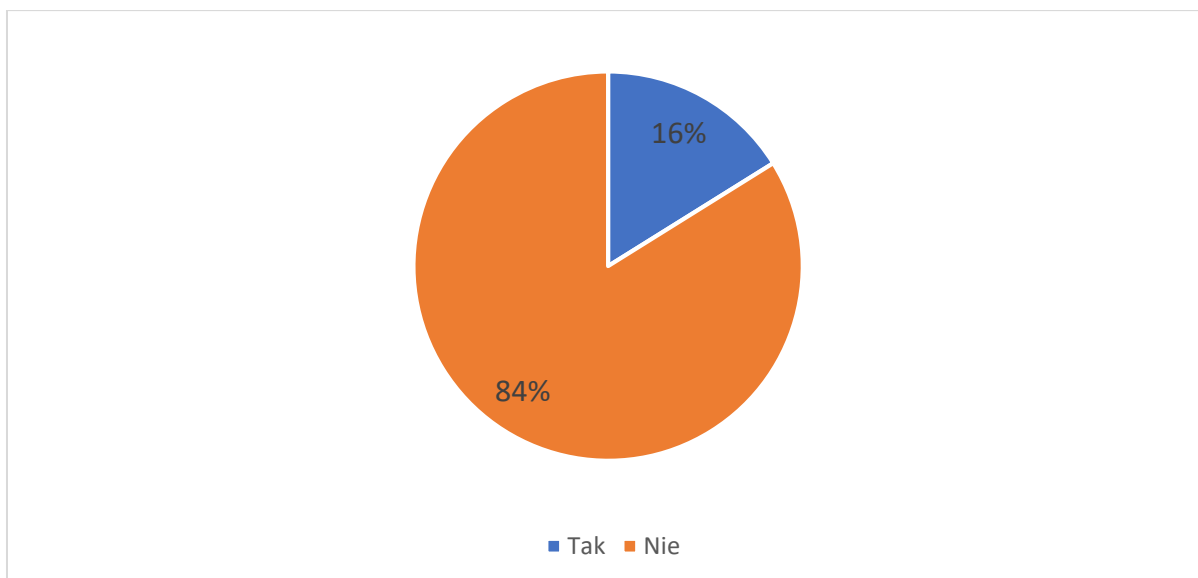
Wykres 25. Czy w ciągu ostatniego roku był(a) Pan/Pani świadkiem lub ofiarą przestępstwa/wandalizmu?

System pomocy społecznej

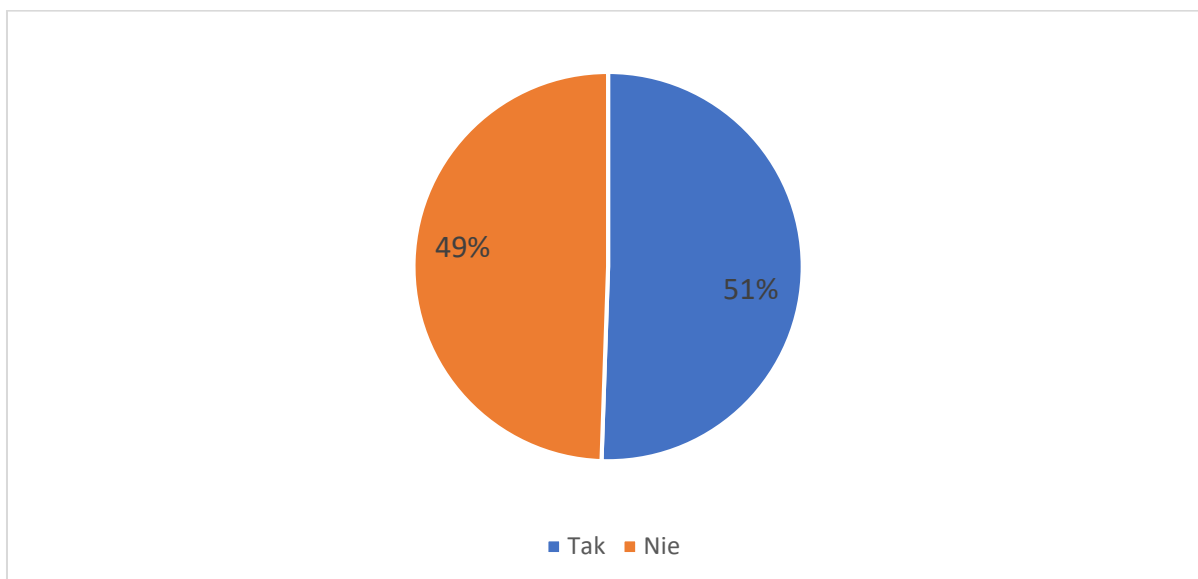
Ze świadczeń pomocy społecznej kiedykolwiek w życiu korzystało 16% ankietowanych.

Wykres 26. Czy kiedykolwiek korzystał(a) Pan/Pani z pomocy społecznej (np. świadczenia z OPS, dożywianie, pomoc finansowa)?

Zdaniem 51% ankietowanych pomoc społeczna w gminie jest wystarczająca. Przeciwnego zdania jest 49% badanych.

Wykres 27. Czy Pana/Pani zdaniem pomoc społeczna w gminie jest wystarczająca?

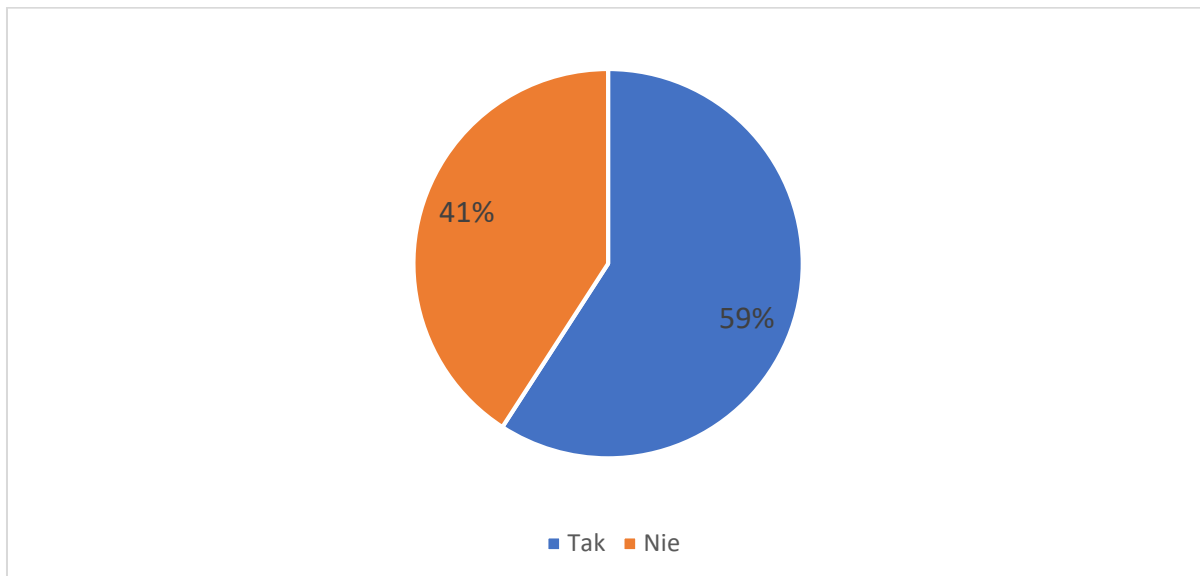

Nowe Horyzonty

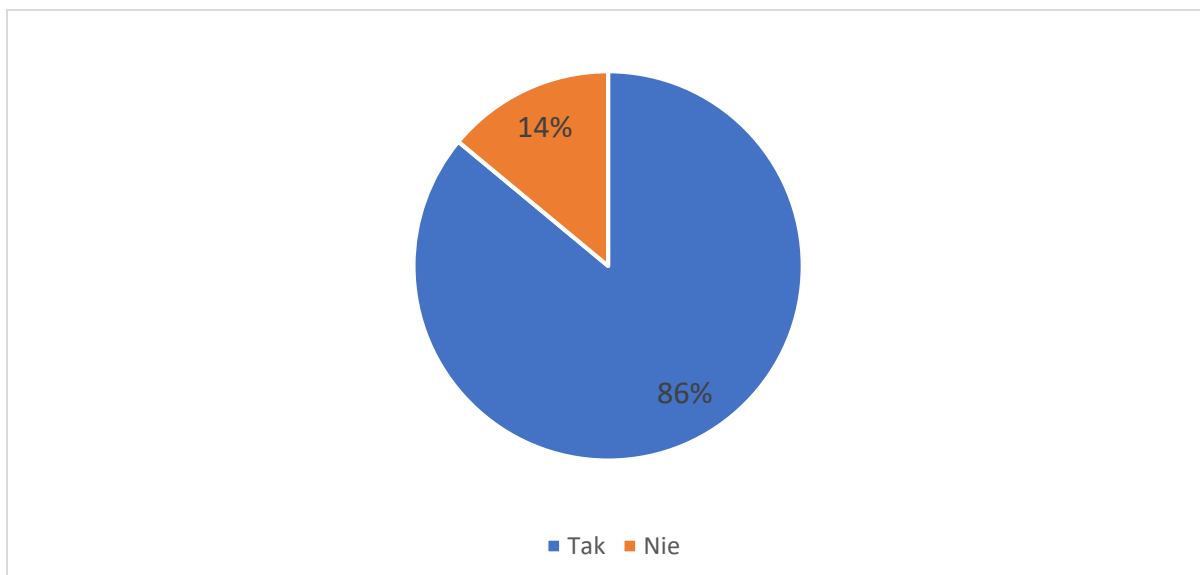
Należy jednak zauważyć, że ponad połowa ankietowanych- **59% zna osoby, które doświadczają trudnej sytuacji życiowej i nie otrzymują wystarczającego wsparcia.**

Wykres 28. Czy zna Pan/Pani osoby, które doświadczają trudnej sytuacji życiowej i nie otrzymują wystarczającego wsparcia?

Zdecydowana większość badanych- **86% deklaruje, że wie, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie.** Aczkolwiek 14% respondentów takiej wiedzy nie posiada.

Wykres 29. Czy wie Pan/Pani, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie (np. OPS, organizacje pozarządowe)?

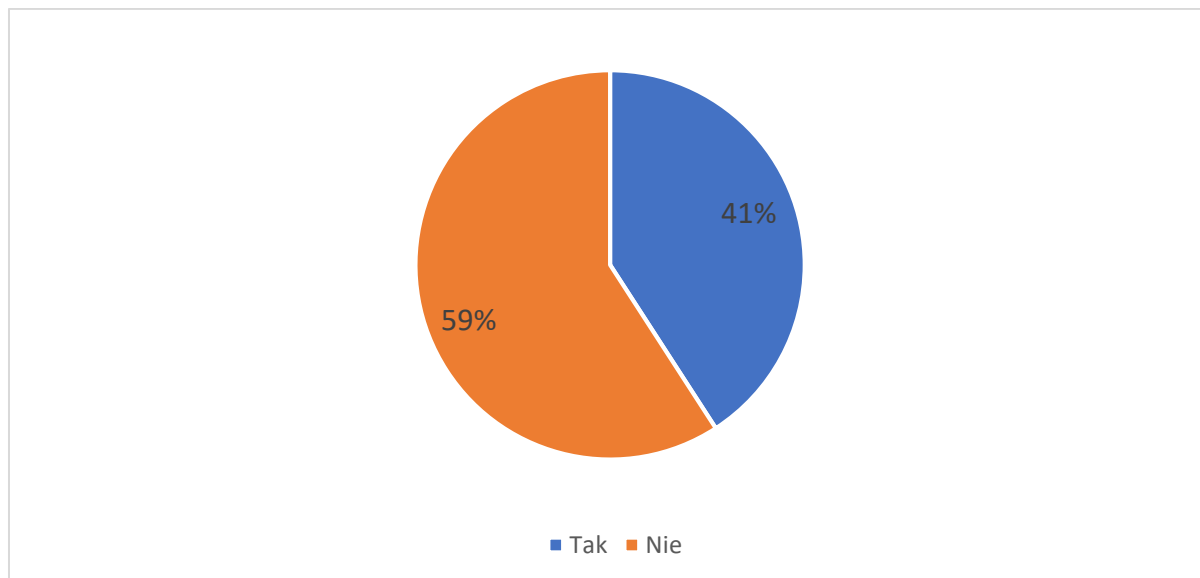

Nowe Horyzonty

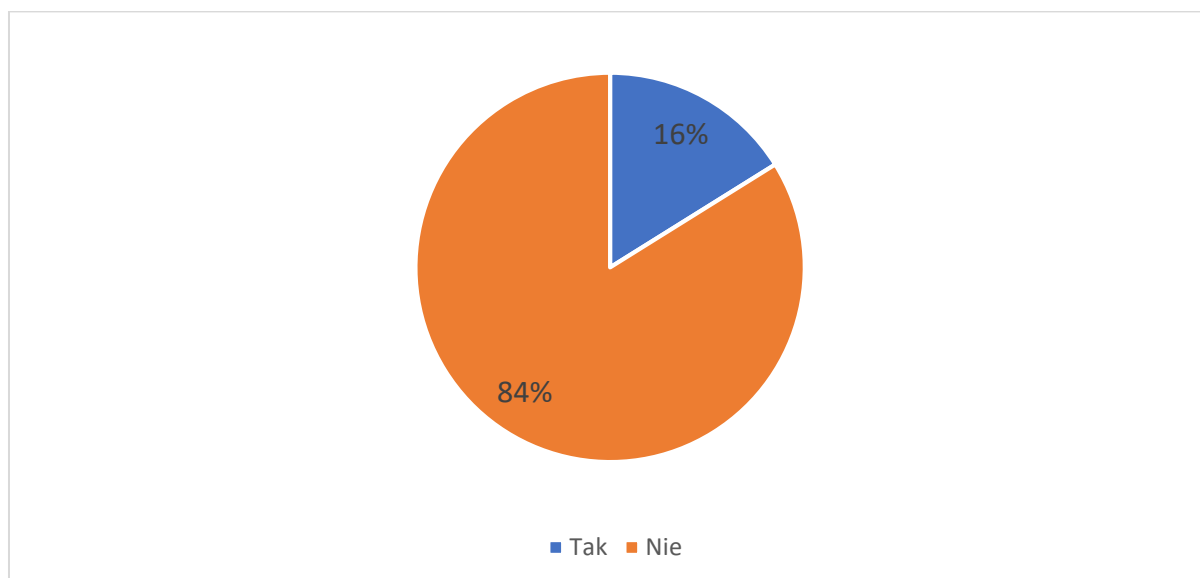
Niespełna połowa badanych- **41%** jest zdania, że gmina zapewnia wystarczające wsparcie seniorom oraz osobom niesamodzielnym. 59% ankietowanych wyraża zdanie przeciwne.

Wykres 30. Czy Pana/Pani zdaniem gmina zapewnia wystarczające wsparcie dla seniorów i osób niesamodzielnym?

16% respondentów przyznało, że osobiście korzystali lub ktoś z ich bliskich korzystał z usług opieki domowej.

Wykres 31. Czy korzystał(a) Pan/Pani lub ktoś z Pana/Pani bliskich z usług opieki domowej?

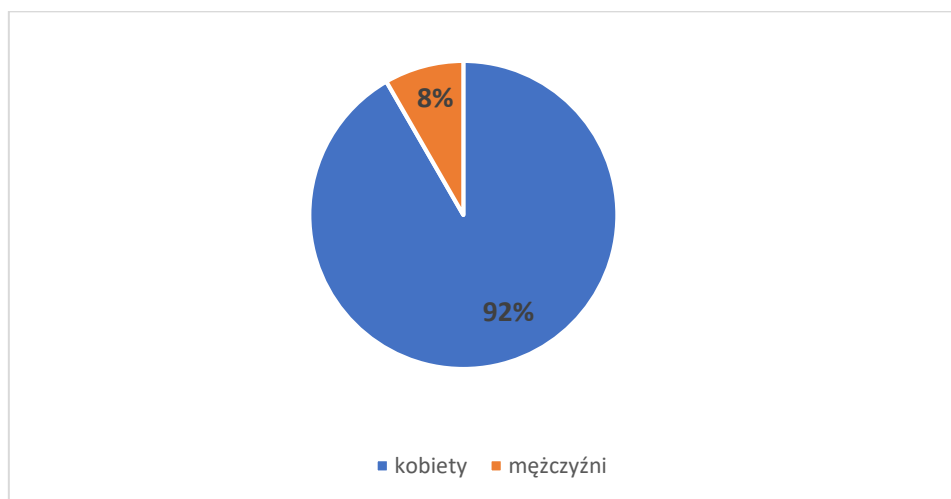

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej

W badaniu wzięło udział 12 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie.

Wykres 32. Płeć badanych.

Podstawowe problemy społeczne

W pierwszej kolejności badani pracownicy OPS zostali poproszeni o ocenę istotności problemów występujących w ich środowisku lokalnym. **Na pierwszym miejscu znalazły się długotrwale choroby (łącznie 92%), problemy opiekuńczo wychowawcze (łącznie 91%), na drugim- uzależnienie od alkoholu (łącznie 84%), przemoc domowa (łącznie 83%), izolacja społeczna osób starszych (łącznie 83%) oraz niepełnosprawność (łącznie 83%), na trzecim- bezdomność (łącznie 75%) oraz uzależnienie od różnych form pomocy społecznej (łącznie 75%)⁶. Z kolei za najmniej istotny problem ta grupa respondentów uznała brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy (łącznie 75%) oraz trudności po zwolnieniu z zakładu karnego (łącznie 75%)⁷. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia tabela 17.**

⁶ Suma odpowiedzi *zdecydowanie istotny* oraz *raczej istotny*.

⁷ Suma odpowiedzi *raczej nieistotny* oraz *zdecydowanie nieistotny*.

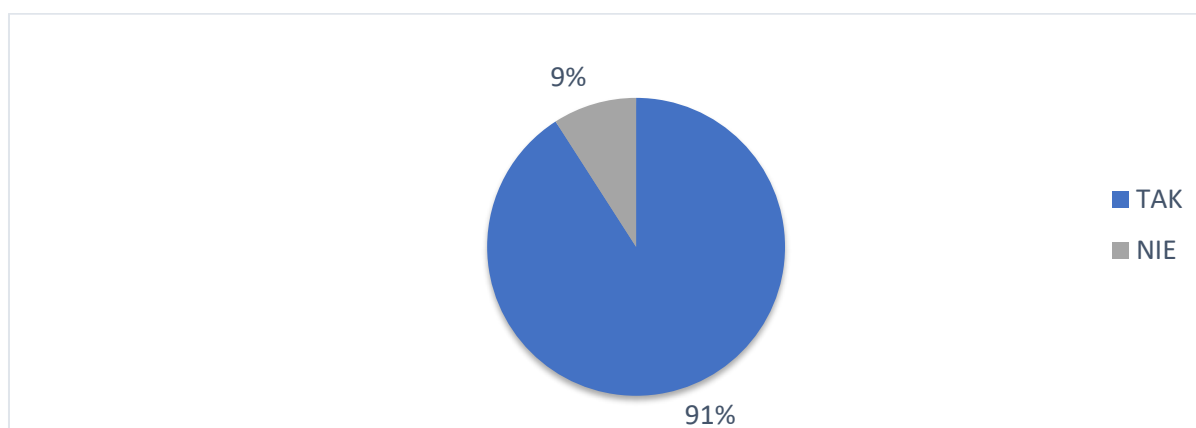
Tabela 17. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od alkoholu	42%	42%	17%	0%
Uzależnienie od narkotyków	25%	42%	33%	0%
Przemoc domowa	50%	33%	17%	0%
Bezrobocie	8%	58%	33%	0%
Bieda, ubóstwo	17%	17%	58%	8%
Bezdomność	17%	58%	25%	0%
Niepelnosprawność	33%	50%	17%	0%
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	17%	50%	33%	0%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze (rodziców z dziećmi)	33%	58%	8%	0%
Bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego	8%	42%	50%	0%
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	33%	42%	25%	0%
Izolacja społeczna osób starszych	33%	50%	17%	0%
Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy	8%	17%	67%	8%
Długotrwałe choroby	17%	75%	8%	0%
Pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid -19	8%	25%	42%	25%

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	8%	83%	8%	0%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8%	17%	58%	17%

Dodatkowo, w opinii 91% ankietowanych większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana.

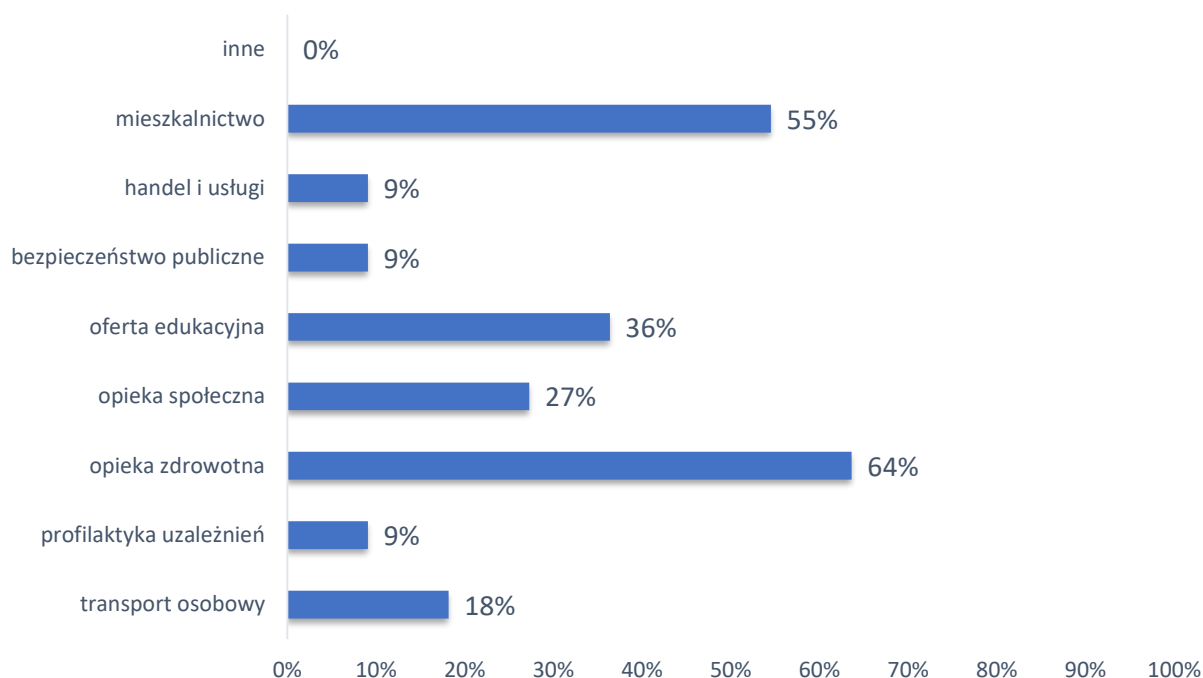
Wykres 33. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

Zdaniem pracowników OPS większej uwagi wymaga przede wszystkim opieka zdrowotna (64%) oraz mieszkalnictwo (55%). Mniejsze odsetki badanych wskazały na: ofertę edukacyjną (36%), opiekę społeczną (27%), transport osobowy (18%), profilaktykę uzależnień (9%), bezpieczeństwo publiczne (9%) oraz handel i usługi (9%).

Wykres 34. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi:

Następnie pracownicy OPS zostali zapytani o to, jakie wsparcie jest ich zdaniem najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy. Było to pytanie otwarte, w którym badani mieli podać swoje propozycje. Pracownicy OPS wskazywali na: aktywizację osób starszych na wsiach; utworzenie dziennego domu pomocy dla osób starszych; zapewnienie wsparcia seniorom; zapewnienie mieszkańcom pomocy specjalistycznej; zapewnienie mieszkańcom wsparcia socjalnego, poradnictwa, prowadzenie programów aktywizacyjnych; zapewnienie pomocy psychologicznej oraz psychiatrycznej, szczególnie dla dzieci i młodzieży; pomoc osobom starszym, samotnym oraz osobom doznającym przemocy domowej; pomoc w formie mieszkań socjalnych.

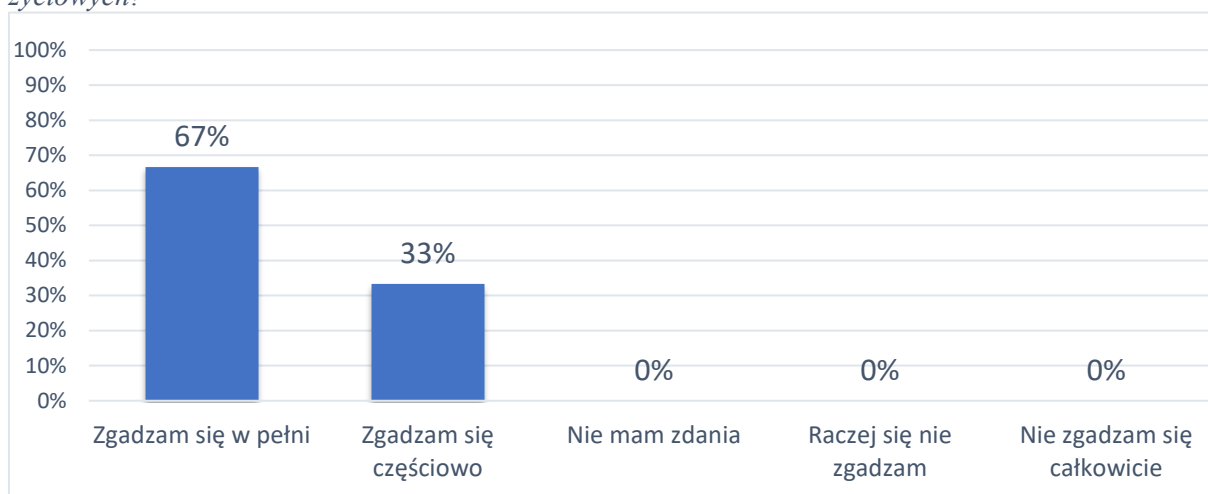
Ocena systemu pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zapytano zatem pracowników pomocy społecznej czy ich zdaniem instytucja, w której pracują pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. **67% respondentów odpowiedziało, że zgadza się z tym w pełni, a 33%, że zgadza się z tym częściowo.**

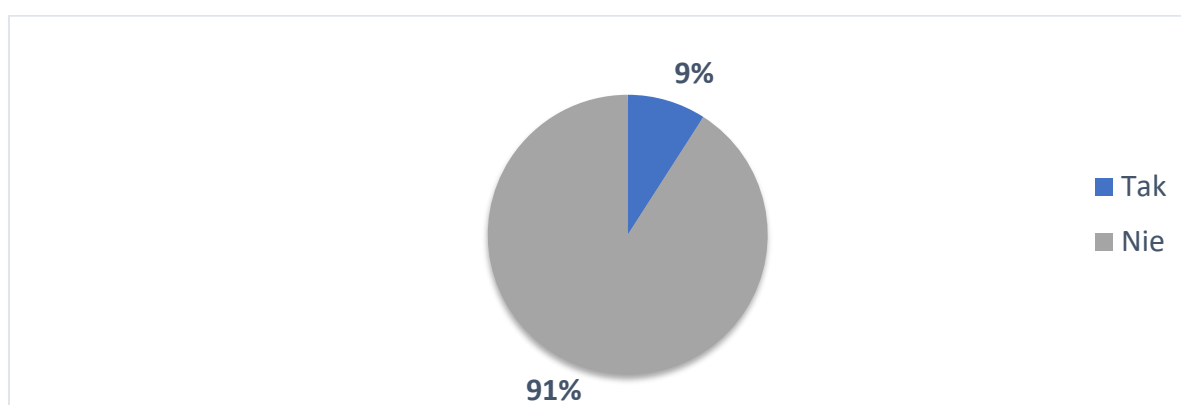

Wykres 35. Czy według Pana/Pani pomoc społeczna pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych?

Wypalenie zawodowe to w uproszczeniu wynik chronicznego stresu związanego z pracą, który powoduje, że czujemy się wyczerpani fizycznie i emocjonalnie. Pandemia mocno nasiliła stres i narzuciła nadzwyczajne warunki pracy, stawiając pracowników w bardzo wymagającej sytuacji. **9% badanych odczuwa symptomy wypalenia zawodowego.**

Wykres 36. Czy odczuwa Pani/Pan wypalenie zawodowe?

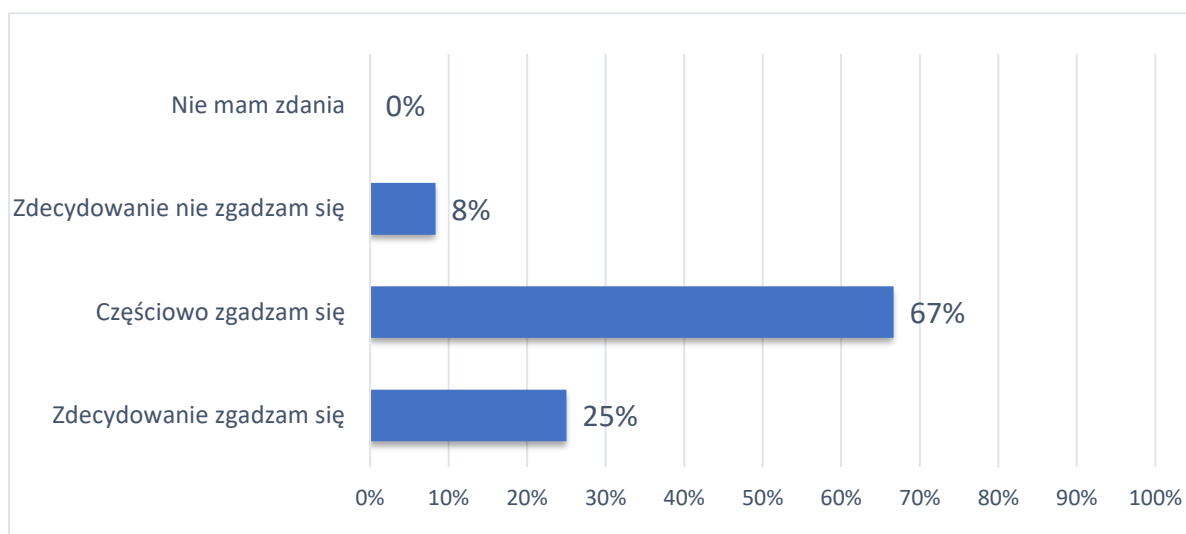

Ośrodki pomocy społecznej mają zgodnie z prawem status gminnych jednostek organizacyjnych. Zapytano więc pracowników OPS, czy władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej oraz czy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez ośrodek potrzebom.

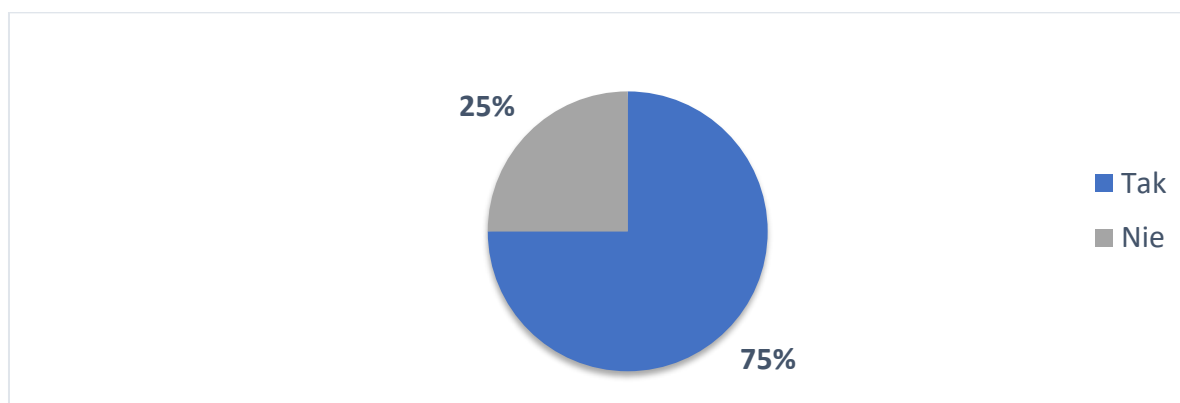
Jak wynika z przeprowadzonych badań łącznie 92% respondentów zdecydowanie lub częściowo zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej. Pozostałe 8% zdecydowanie się z tym nie zgadza. Poza tym, 75% ankietowanych uważa, że władze gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez OPS problemom.

Wykres 37. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej

Wykres 38. Czy władze gminy Pani/Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom?

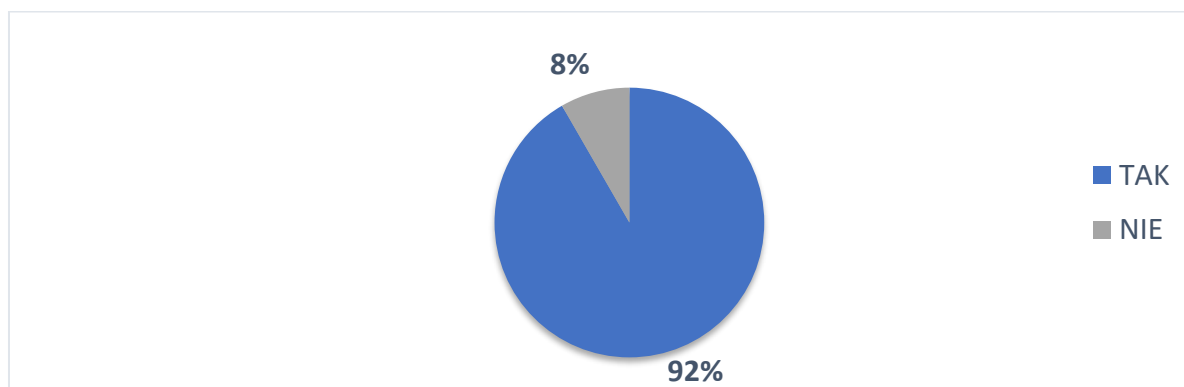
Profilaktyka uzależnień

Pracownicy OPS zostali również zapytani czy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Jak wynika z przeprowadzonego badania, 92% respondentów dostrzega taką potrzebę.

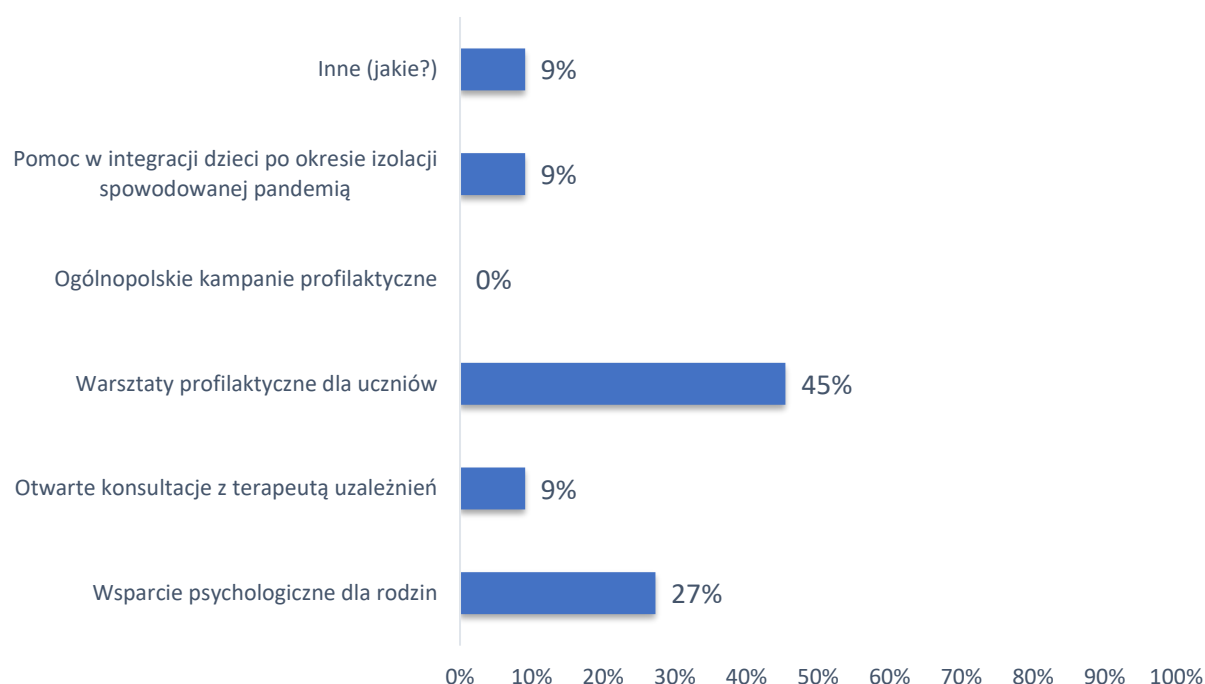
Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie, które z działań w zakresie profilaktyki uzależnień są w ich opinii najbardziej potrzebne. Pracownicy GOPS wskazywali najczęściej na potrzebę **organizowania warsztatów profilaktycznych dla uczniów (45%)**. Mniejsze odsetki ankietowanych zaznaczyły **udzielanie wsparcia psychologicznego dla rodzin (27%)**, **organizowanie otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (9%)**, **pomoc dzieciom w integracji po okresie izolacji spowodowanej pandemią (9%)** oraz **inne (9%)**.

Wykres 39. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień?

Wykres 40. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

Podsumowanie badań ankietowych

- Za **najważniejsze problemy społeczne** w gminie mieszkańcy uznali **uzależnienia, niewystarczającą opiekę zdrowotną oraz problemy mieszkaniowe**.
- Nieco ponad 1/5 badanych wskazuje na **trudności w znalezieniu zatrudnienia**, a tylko niespełna 1/4 jest w pełni zadowolona ze swojego wynagrodzenia.
- Ankietowani wskazują na **względnie łatwy dostęp do lekarza pierwszego kontaktu**. Jednakże **dostęp do specjalistycznej opieki medycznej jest dla większości mieszkańców znacznie utrudniony**.

- Tylko 1/3 badanych oceniła ofertę kulturalną jako bogatą. Mając na uwadze liczne wydarzenia kulturalne organizowane przez Gminę Żarów, opinia mieszkańców może wskazywać, że **informacje w tym zakresie są zbyt słabo rozpowszechniane.**
- Uzyskane wyniki wskazują, że **mieszkańcy są aktywną społecznością i chętnie angażują się w lokalne inicjatywy.**
- Większość mieszkańców wskazuje **średni poziom poczucia bezpieczeństwa** na terenie gminy.
- **Ponad połowa** badanych uznała, że gmina zapewnia **niewystarczające wsparcie osobom niepełnosprawnym i niesamodzielnym.**
- W opinii **pracowników OPS** **najistotniejszymi problemami** społecznymi w środowisku lokalnym są **długotrwałe choroby** oraz **problemy opiekuńczo-wychowawcze.**
- Zdaniem pracowników OPS **większej uwagi wymaga przede wszystkim opieka zdrowotna oraz mieszkalnictwo.**
- Uzyskane wyniki wskazują na **dobrą współpracę podmiotów gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.**
- W zakresie oddziaływań profilaktycznych pracownicy OPS wskazywali przede wszystkim na **potrzebę organizowania warsztatów profilaktycznych dla uczniów.**

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Na podstawie dostępnych danych prognozuje się następujący rozwój sytuacji społecznej w Gminie Żarów:

- ✓ poprawę dostępności i jakości usług społecznych;
- ✓ dalszy wzrost grupy osób powyżej sześćdziesiątego roku życia, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych, co będzie miało wpływ na politykę w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- ✓ aktywizację społeczną seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych;
- ✓ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej;
- ✓ zwiększenie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, zwłaszcza tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ pogłębianie się problemów w środowisku dzieci i młodzieży- pojawianie się nowych zagrożeń;
- ✓ zatrudnienie dodatkowych specjalistów;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych, a także specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej i kontraktów socjalnych;
- ✓ dalszy rozwój infrastruktury opiekuńczej (utworzenie kolejnych miejsc opieki/ zwiększenie liczby miejsc w już istniejących miejscach przedszkolach oraz w żłobku);
- ✓ zapewnienie pomocy i wsparcia osobom oraz rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonym wykluczeniem społecznym;
- ✓ podniesienie poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, a także zapewnienie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- ✓ rozwój ekonomii społecznej i dalszą aktywizację społeczności lokalnych;
- ✓ zapewnienie mieszkańcom gminy atrakcyjnej oferty kulturalnej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA**Analiza SWOT**

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

		Czynniki pozytywne	Czynniki negatywne
Czynniki	Czyniki wewnętrzne	S Mocne strony	W Słabe strony
	Czyniki zewnętrzne	O Szanse	T Zagrożenia

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Żarów przedstawia tabela 18.

Tabela 18. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, - współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,	- starzenie się społeczeństwa, - ujemny przyrost naturalny, - trudności w znalezieniu zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, - wzrost liczby beneficjentów pomocy społecznej,

• zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, • stopniowy wzrost liczby mieszkańców, • realizacja programów osłonowych, • asystentura rodzinna, • realizacja usług opiekuńczych, • aktywność organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy, • funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie uzależnień, przeciwdziałania agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, przemocy domowej, • dobry dostęp do edukacji podstawowej oraz opieki przedszkolnej, • funkcjonowanie żłobka publicznego, • aktywna działalność Biblioteki Publicznej oraz Gminnego Centrum Kultury i Sportu, • wykwalifikowani pracownicy OPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje, • rozbudowana infrastruktura edukacyjna i kulturalna, • funkcjonowanie Punku Konsultacyjnego,	• niska atrakcyjność ofert pracy, w szczególności skierowanych do ludzi młodych, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • zagrożenia funkcjonowania rodziny • w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, szczególnie dla seniorów i OzN, • brak niektórych form wsparcia: np. mieszkań wspomaganych, specjalistycznych usług opiekuńczych, • wzrost liczby rodzin oczekujących na mieszkania komunalne, • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych, • postawa obojętności części społeczności lokalnej wobec negatywnych zjawisk społecznych, • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia z grupy szczególnego ryzyka oraz dzieci wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej, • problem picia alkoholu oraz zażywania innych środków psychoaktywnych, a także palenia papierosów wśród dzieci i młodzieży, • problem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży,
---	---

• stopniowy wzrost liczby zawieranych kontraktów socjalnych, • otwartość samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • wysoka aktywność społeczna mieszkańców	• niewystarczająca oferta kulturalna w opinii mieszkańców, • średni poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne, • rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, • edukacja kulturalna prowadzona wśród dzieci i młodzieży przez instytucje kultury,	• wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pojawianie się nowych dotąd nieidentyfikowanych problemów, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej, • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,

• zwiększający się poziom świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego trybu życia,• postępujący rozwój nowych koncepcji walki z problemami społecznymi i metodami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej,• wzrost wysokości płacy minimalnej,• szansa zasilenia budżetów NGO ze środków zewnętrznych.	• postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży,• delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Adresatem Strategii jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Żarów pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2026-2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

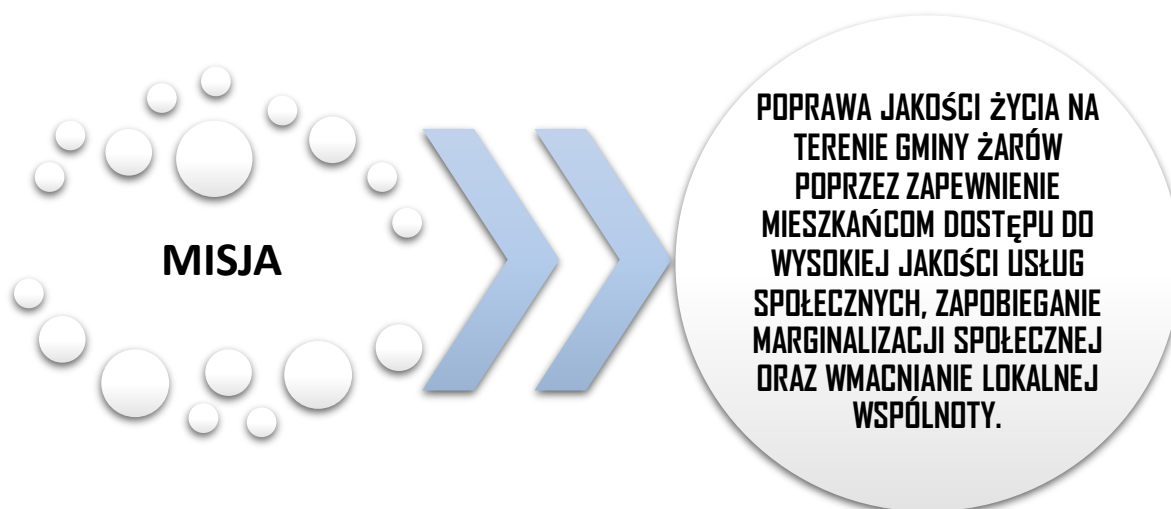
- wizję- jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować
- misję- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w mieście;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w mieście;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Rysunek 2. Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów.

Sformułowanie wizji pozwoliło na zdefiniowanie misji:

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów na lata 2026-2030 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

Cel strategiczny nr 1: Zapewnienie wsparcia rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Cel strategiczny nr 2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu bezrobociem, ubóstwem oraz uzależnieniami.

Cel strategiczny nr 3: Zapewnienie wsparcia adekwatnego do potrzeb osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami oraz dotkniętym długotrwałą chorobą.

Cel strategiczny nr 4: Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności.

Tabela 19. Opis celów strategicznych i operacyjnych.

I CEL STRATEGICZNY:

ZAPEWNIENIE WSPARCIA RODZINOM W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZEJ.

I CEL OPERACYJNY:

Rozwój systemu wsparcia dla rodzin, w szczególności mających trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in. wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;	liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników

2. Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;	• liczba wymienionych informacji
3. Rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat 3;	• liczba utworzonych miejsc opieki na terenie gminy nad dziećmi do 3 roku życia
4. Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów;	• liczba rozpowszechnionych informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów
5. Udzielanie pomocy oraz wsparcia rodzinom będącym w kryzysie;	• liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego
6. Inicjowanie i organizacja różnorodnych form edukacji (np. „Szkoła dla rodziców i nauczycieli”, szkolenia, spotkania ze specjalistami) dotyczących rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, świadomego rodzicielstwa, rozpoznawania, kontrolowania i wyrażania uczuć, umiejętnego stosowania nagród i kar itp.	• liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie • liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich
7. Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;	• liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa
8. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;	• liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (tzw. praca socjalna)
9. Dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz odbudowywania odpowiedniego środowiska wychowawczego	• liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej;	
10. Organizowanie i wdrażanie programów socjoterapii oraz dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;	• liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii
11. Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;	• liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych biorących udział w alternatywnych formach spędzania wolnego czasu
12. Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	• liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA, BP, GCKiS Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:

Wspomaganie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie w formie opiekuńczej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze), specjalistycznej lub pracy podwórkowej;	• liczba placówek wsparcia dziennego • liczba dzieci korzystających z zajęć organizowanych w placówkach wsparcia dziennego
2. Rozszerzanie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji (m.in. poprzez organizację konkursów, zawodów i imprez międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież);	• liczba klubów i stowarzyszeń sportowych • liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych • liczba działań aktywizujących dzieci i młodzież w szczególności w zakresie rekreacji i sportu
3. Realizacja kampanii profilaktycznych oraz systematycznych zajęć profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji, uzależnieniom behawioralnym	• liczba programów profilaktycznych z zakresu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz promujących zdrowy styl życia

oraz promujących zdrowy styl życia; kontynuacja realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach;	
4. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt;	• liczba obiektów szkolnych wyposażonych w nowy sprzęt i narzędzia edukacyjne • liczba nauczycieli podnoszących swoje kompetencje
5. Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w formach atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży, służących doskonaleniu wiedzy i umiejętności, rozwijających pasję i zainteresowania oraz uczących kreatywnego spędzania czasu (np. koła zainteresowań, zajęcia artystyczne, sportowo-rekreacyjne);	• liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba dzieci biorących w nich udział
6. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych;	• liczba dzieci i młodzieży otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne
7. Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej;	• liczba przeprowadzonych warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu wzmacniania umiejętności społecznych
8. Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa;	• liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych
9. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego, edukację włączającą oraz likwidowanie barier architektonicznych.	• liczba dzieci objętych nauczaniem indywidualnym • liczba zlikwidowanych barier architektonicznych na terenie placówek oświatowych
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA, placówki oświatowe, BP, GCKiS Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

III CEL OPERACYJNY:

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym obszarze.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”;	• liczba założonych Niebieskich Kart • liczba osób doznających przemocy domowej • liczba osób stosujących przemoc domową
2. Prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy, form przeciwdziałania przemocy oraz o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej;	• liczba rozpowszechnionych informacji na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, m.in. w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, prawnego, psychologicznego, pedagogicznego i socjalnego;	• liczba udzielonych konsultacji oraz liczba osób, którym ich udzielono • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;	• liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia
5. Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;	• liczba osób skierowanych do udziału w programie
6. Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej;	• liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
7. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy;	• liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych
8. Prowadzenie warsztatów i szkoleń dla różnych grup społecznych (np. młodzież, rodziny, pracownicy socjalni) w celu podniesienia świadomości i umiejętności radzenia sobie z przemocą;	• liczba osób biorących udział w warsztatach/ szkoleniach

9. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej;	• liczba akcji społecznych/ kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej
10. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej;	• liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA, ZI, GCKiS Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL STRATEGICZNY:

PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU SPOWODOWANEMU BEZROBOCIEM, UBÓSTWEM ORAZ UZALEŻNIENIAMI.

I CEL OPERACYJNY:

Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy– upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie	• liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy • liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych • liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych • liczba bezrobotnych odbywających staż

użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;	
2. Propagowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć spółdzielnię socjalną;	• liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny;	• liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami bezrobotnymi
4. Zapewnienie świadczeń dla osób i rodzin, u których głównym problemem jest bezrobocie;	• liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną
5. Opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo;	• liczba programów/ projektów skierowanych do osób bezrobotnych
6. Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów;	• liczba podjętych działań
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.	• liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, PUP. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:**Poprawa warunków życia osób i rodzin borykających się z problemem ubóstwa.**

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;	• liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz formy ich wsparcia
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami ubogimi, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych;	• liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej z powodu ubóstwa
3. Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;	• liczba osób objętych działaniami
4. Realizowanie programów osłonowych służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);	• liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych • liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, które dożywiano w trakcie nauki w szkole
5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze;	• liczba osób, które otrzymały lokal socjalny
6. Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów;	• liczba świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów
7. Rozwój współpracy z podmiotami trzeciego sektora, działającymi na rzecz osób ubogich i bezdomnych oraz z Kościołem;	• liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych na rzecz osób ubogich i bezdomnych
8. Organizowanie oraz wspieranie zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych;	• liczba zorganizowanych zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich
9. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy	• liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia interwencyjnego

socjalnej, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia;	• liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności • liczba osób bezdomnych, którym udało się wyjść z bezdomności
10. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy;	• liczba działań monitorujących bezpieczeństwo socjalne mieszkańców
11. Tworzenie, adaptacja mieszkań dla potrzeb pomocy społecznej.	• liczba nowoutworzonych mieszkań komunalnych
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

III CEL OPERACYJNY:

Skuteczny system profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i spędzania wolnego czasu;	• liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz liczba osób biorących w nich udział
2. Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;	• liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej oraz liczba ich uczestników
3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;	• liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia
4. Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;	• liczba podmiotów, z którymi współpracuje samorząd w zakresie profilaktyki uzależnień
5. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia	• liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna

po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych;	
6. Organizacja i pomoc dla lokalnych grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, które pomagają w procesie zdrowienia oraz reintegracji społecznej;	• liczba grup wspierających osoby uzależnione i współuzależnione na terenie gminy
7. Prowadzenie Punktu konsultacyjnego, gdzie osoby z problemami uzależnień oraz ich rodziny mogą uzyskać natychmiastową pomoc, porady oraz skierowania do odpowiednich placówek terapeutycznych;	• liczba osób korzystających z pomocy Punktu konsultacyjnego (w tym liczba uzależnionych)
8. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami;	• liczba rozpowszechnionych informacji
9. Monitorowanie i diagnozowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień;	• liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień
10. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia;	• liczba działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych
11. Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	• liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA, GOKiS Partnerzy: Zespół Interdyscyplinarny, instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

III CEL STRATEGICZNY:

ZAPEWNIENIE WSPARCIA ADEKWATNEGO DO POTRZEB OSOBOM STARSZYM, OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ DOTKNIĘTYM DŁUGOTRWALĄ CHOROBA.

I CEL OPERACYJNY:

Zapewnienie godnych warunków życia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością;	• liczba obiektów infrastruktury gminnej (w tym nowo powstałych) dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności;	• liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi
3. Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością i osób przewlekle chorych;	• liczba osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami objętych wolontariatem
4. Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami;	• liczba programów osłonowych skierowanych do osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami
5. Kierowanie osób z niepełnosprawnością z terenu gminy do środowiskowych domów samopomocy i organizacja oraz zabezpieczenie kosztów na pokrycie dowozu tych osób;	• liczba osób z niepełnosprawnością skierowanych do środowiskowych domów samopomocy
6. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz zleconą przez lekarza pielęgnację, a także w miarę możliwości	• liczba osób objętych usługami opiekuńczymi • liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych

zapewnienie kontaktów z otoczeniem;	
7. Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi;	• liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
8. Kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt w Domach Pomocy Społecznej;	• liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej
9. Organizacja i finansowanie programów szkoleniowo-doradczych, którym celem jest aktywizacja zawodowa osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	• liczba osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz emerytów biorących udział w programach mających na celu aktywizację zawodową
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia;	• liczba miejsc pracy na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnościami
11. Udzielanie ustawowej pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością, osobom przewlekle chorym i osobom starszym;	• liczba osób objętych ustawową pomocą materialną, w tym z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę
12. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz seniorów, w tym pracowników Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej;	• liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe

13. Upowszechnianie informacji o uprawnieniach oraz o dostępnych formach pomocy przysługujących osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym, a także ich rodzinom.

- liczba rozpowszechnionych informacji

Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, służba zdrowia, PUP.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY:

Wzrost aktywności społeczno- kulturalnej seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	• liczba seniorów, osób przewlekle chorych oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach
2. Rozwój oferty na rzecz wsparcia seniorów m.in. organizacja miejsc zrzeszania się seniorów, wspieranie działalności Klubów Seniora;	• liczba uczestników klubu seniora; • liczba klubów seniora
3. Tworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób;	• liczba zrealizowanych projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz długotrwale chorych oraz liczba ich uczestników
4. Przedsięwzięcia integracyjne o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz seniorów;	• liczba zorganizowanych wydarzeń mających na celu integrację seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz lokalnej społeczności
5. Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle	• ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów, osób

chorych (o dostępnych usługach) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur;	z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych
6. Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	liczba organizacji działających aktywnie na rzecz integracji społecznej osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz długotrwale chorych
7. Organizacja i finansowanie programów i imprez informacyjnych mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat problemów i sytuacji osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych.	liczba przeprowadzonych programów i imprez oraz liczba ich uczestników
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, GCKiS, BP Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, placówki oświatowe. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

IV CEL STRATEGICZNY:

AKTYWIZACJA I INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.

I CEL OPERACYJNY:

Integracja środowiska lokalnego oraz wzrost udziału mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Prowadzenie konsultacji z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi w formie m.in. spotkań otwartych, debat, warsztatów obywatelskich, badań ankietowych, w sytuacjach przewidzianych przepisami prawa oraz we wszelkich sprawach ważnych dla społeczności, w sposób stwarzający warunki do	liczba przeprowadzonych konsultacji

powszechnego uczestnictwa osób fizycznych i organizacji.	
2. Prowadzenie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie, a także wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych;	• liczba mieszkańców angażujących się w wolontariat
3. Organizacja wydarzeń, imprez i uroczystości o zasięgu sołeckim lub gminnym, związanych ze świętami narodowymi, religijnymi, ważnymi rocznicami oraz lokalnymi tradycjami i zwyczajami, sprzyjających budowaniu tożsamości i poczucia przynależności do wspólnoty.	• liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
4. Rozwój warunków sprzyjających aktywności mieszkańców gminy do uczestnictwa w sporcie i rekreacji;	• liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych
5. Zapewnienie całorocznej oferty kulturalnej dla mieszkańców.	• liczba cyklicznych wydarzeń kulturalnych
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS, BP, GCKiS Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Kościoły. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:

Rozwój sektora ekonomii społecznej.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Wsparcie organizacji pozarządowych i samorządowych w procesie tworzenia i utrzymania już istniejących podmiotów ekonomii społecznej;	• liczba nowopowstałych podmiotów ekonomii społecznej • liczba podmiotów ekonomii społecznej, którym udzielono wsparcia

2. Promowanie dobrych praktyk i modelowych działań podejmowanych w zakresie ekonomii społecznej;	• liczba kampanii społecznych promujących podmioty ekonomii społecznej
3. Promocja przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;	• liczba działań promujących przedsiębiorczość społeczną wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
4. Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.	• liczba podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy
Jednostka realizująca: Gmina Żarów- Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz jako organ wykonawczy, OPS.	
Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, Kościół.	
Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów. Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych informacji:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;

- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Gminy Żarów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarowie jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Miejskiej. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągania założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);

- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców gminy?).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała corocznej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych.

W sytuacji, gdy wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne będą wskazywały na konieczność zmiany celów bądź zadań, zaleca się aktualizację Strategii. Aktualizacja Strategii powinna obejmować procedurę wprowadzenia zmian do dokumentu oraz niezbędne czynności, formularze oraz schemat działania związany ze zgłaszaniem, analizowaniem i wprowadzeniem korekt. Roczne raporty monitoringowe zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być aktualizowana po uprzednio przeprowadzonej ewaluacji, na podstawie zawartych w niej wniosków i rekomendacji.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żarów na lata 2026- 2030 będą m.in.: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz

środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800+”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Spis tabel i wykresów

<i>Tabela 1. Matryca interesariuszy.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Żarów w latach 2022-2024.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 3. Mieszkaniowy zasób gminy.</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 4. Przestępczość na terenie gminy w latach 2022-2024.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 5. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających.</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 6. Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej w latach 2022-2024.</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 7. Przemoc domowa lata 2023-2024.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 8. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w latach 2022-2024.</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 9. Wybrane powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 10. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS- liczba osób.</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 11. Działalność GKRPA.....</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu w latach 2022-2024.</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 13. Zespół Interdyscyplinarny.</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 14. Liczba założonych Niebieskich Kart.....</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 15. Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy.</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 16. Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania.</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 17. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 18. Analiza SWOT.....</i>	<i>76</i>
<i>Tabela 19. Opis celów strategicznych i operacyjnych.</i>	<i>82</i>
 <i>Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2022-2024.</i>	 <i>13</i>
<i>Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2022-2024.....</i>	<i>31</i>

<i>Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu bezrobocia w latach 2022-2024.....</i>	<i>34</i>
<i>Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu ubóstwa w latach 2022-2024.....</i>	<i>35</i>
<i>Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w latach 2022-2024.</i>	<i>37</i>
<i>Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2022-2024.</i>	<i>39</i>
<i>Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Żarów z powodu uzależnień w latach 2022-2024.....</i>	<i>45</i>
<i>Wykres 8. Płeć:</i>	<i>54</i>
<i>Wykres 9. Wiek:.....</i>	<i>54</i>
<i>Wykres 10. Status zawodowy:</i>	<i>55</i>
<i>Wykres 11. Wykształcenie:</i>	<i>55</i>
<i>Wykres 12. Czy posiada Pan/Pani własne mieszkanie/dom jednorodzinny?</i>	<i>56</i>
<i>Wykres 13. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację mieszkaniową?</i>	<i>56</i>
<i>Wykres 14. Czy w Pana/Pani gospodarstwie domowym są osoby niepełnosprawne lub niesamodzielne?</i>	<i>57</i>
<i>Wykres 15. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze w gminie?</i>	<i>57</i>
<i>Wykres 16. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/Pani trudności ze znalezieniem pracy lub jej utrzymaniem?</i>	<i>58</i>
<i>Wykres 17. Czy poziom wynagrodzenia pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb Pana/Pani rodziny?</i>	<i>59</i>
<i>Wykres 18. Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarza pierwszego kontaktu?</i>	<i>59</i>
<i>Wykres 19. Czy ma Pan/Pani łatwy dostęp do lekarzy specjalistów w gminie?</i>	<i>60</i>
<i>Wykres 20. Czy korzystał(a) Pan/Pani z pomocy psychologicznej/psychiatrycznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy?</i>	<i>60</i>
<i>Wykres 21. Czy w Pana/Pani miejscowości są jest bogata oferta wydarzeń kulturalnych?</i>	<i>61</i>
<i>Wykres 22. Czy Pana/Pani zdaniem oferta sportowa i rekreacyjna w gminie jest wystarczająca?</i>	<i>62</i>

Wykres 23. Czy uczestniczy Pan/Pani w działaniach organizacji pozarządowych lub lokalnych inicjatywach społecznych?	62
Wykres 24. Jak ocenia Pan/Pani poziom bezpieczeństwa w swojej miejscowości?	63
Wykres 25. Czy w ciągu ostatniego roku był(a) Pan/Pani świadkiem lub ofiarą przestępstwa/wandalizmu?	63
Wykres 26. Czy kiedykolwiek korzystał(a) Pan/Pani z pomocy społecznej (np. świadczenia z OPS, dożywianie, pomoc finansowa)?	64
Wykres 27. Czy Pana/Pani zdaniem pomoc społeczna w gminie jest wystarczająca?	64
Wykres 28. Czy zna Pan/Pani osoby, które doświadczają trudnej sytuacji życiowej i nie otrzymują wystarczającego wsparcia?	65
Wykres 29. Czy wie Pan/Pani, gdzie można uzyskać pomoc społeczną w gminie (np. OPS, organizacje pozarządowe)?	65
Wykres 30. Czy Pana/Pani zdaniem gmina zapewnia wystarczające wsparcie dla seniorów i osób niesamodzielnych?	66
Wykres 31. Czy korzystał(a) Pan/Pani lub ktoś z Pana/Pani bliskich z usług opieki domowej?	66
Wykres 32. Płeć badanych.	67
Wykres 33. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?	69
Wykres 34. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi:	70
Wykres 35. Czy według Pana/Pani pomoc społeczna pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych?	71
Wykres 36. Czy odczuwa Pani/Pan wypalenie zawodowe?	71
Wykres 37. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej	72
Wykres 38. Czy władze gminy Pani/Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom?	72
Wykres 39. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień? ...	73
Wykres 40. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?	73